दादा भगवान कथित

त्रिमंत्र

Marathi

दादा भगवान कथित

त्रिमंत्र

मूळ गुजराती संकलन : डॉ. नीरूबहन अमीन

अनुवाद : महात्मागण

प्रकाशक : अजीत सी. पटेल
दादा भगवान विज्ञान फाउंडेशन
1, वरूण अपार्टमेंट, 37, श्रीमाळी सोसायटी,
नवरंगपुरा पुलिस स्टेशनच्या समोर,
नवरंगपुरा, अहमदाबाद - 380009,
Gujarat, India.
फोन : +91 79 3500 2100

© Dada Bhagwan Foundation,
5, Mamta Park Society, B\h. Navgujarat College,
Usmanpura, Ahmedabad - 380014, Gujarat, India.
Email : info@dadabhagwan.org
Tel : + 91 79 3500 2100

All Rights Reserved. No part of this publication may be shared, copied, translated or reproduced in any form (including electronic storage or audio recording) without written permission from the holder of the copyright. This publication is licensed for your personal use only.

प्रथम आवृत्ति : 3000, ऑक्टोबर, 2016

भाव मूल्य : 'परम विनय' आणि
'मी काहीच जाणत नाही', हा भाव!

द्रव्य मूल्य : **10** रुपये

मुद्रक : अंबा मल्टीप्रिंट
B-99, इलेक्ट्रॉनिक्स GIDC,
क-6 रोड, सेक्टर-25,
गांधीनगर-382044.
Gujarat, India.
फोन : +91 79 3500 2142

ISBN/eISBN : 978-93-86321-05-3

Printed in India

त्रिमंत्र

नमो अरिहंताणं

नमो सिद्धाणं

नमो आयरियाणं

नमो उवज्झायाणं

नमो लोए सव्वसाहूणं

एसो पंच नमुक्कारो

सव्व पावप्पणासणो

मंगलाणं च सव्वेसिं

पढमं हवइ मंगलं ॥ १ ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ २ ॥

ॐ नमः शिवाय ॥ ३ ॥

जय सच्चिदानंद

दादा भगवान कोण?

जून १९५८ संध्याकाळची अंदाजे सहाची वेळ, सुरत स्टेशनवर अलोट गर्दी होती. रेल्वेच्या प्लेटफॉर्म नंबर तीनच्या बाकावर बसलेल्या श्री अंबालाल मूळजीभाई पटेल रूपी देहमंदिरात नैसर्गिक स्वरूपात कित्येक जन्मांपासून व्यक्त होण्यासाठी आतूर असलेले 'दादा भगवान' संपूर्णपणे प्रकट झाले आणि निसर्गाने सर्जन केले अध्यात्माचे अद्भुत आश्चर्य! एका तासात विश्वदर्शन लाभले! मी कोण? भगवंत कोण? जग कोण चालवत आहे? कर्म म्हणजे काय? मुक्ती कशाला म्हणतात? इत्यादी जगातील सर्व आध्यात्मिक प्रश्नांची रहस्ये संपूर्णपणे प्रकट झाली. अशाप्रकारे निसर्गाने विश्वाला प्रदान केले एक अद्वितीय, संपूर्ण दर्शन आणि ह्याचे माध्यम बनले अंबालाल मूळजीभाई पटेल, जे होते गुजरातच्या चरोतर जिल्ह्यातील भादरण गावचे पाटील, कॉन्ट्रॅक्टचा व्यवसाय करणारे आणि तरीही पूर्ण वीतराग पुरुष.

त्यांना प्राप्ती झाली तशी ते फक्त दोन तासात इतर मुमुक्षूनां सुद्धा आत्मज्ञानाची प्राप्ती करवित असत, त्यांच्या सिद्ध झालेल्या अद्भुत ज्ञान प्रयोगाद्वारे. त्याला अक्रम (क्रमविरहीत) मार्ग म्हटले जाते. अक्रम म्हणजे क्रमाशिवायचा आणि क्रम म्हणजे पायरी पायरीने, क्रमाक्रमाने वर चढणे! अक्रम म्हणजे लिफ्ट मार्ग! शॉर्ट कट!

ते स्वत: प्रत्येकाला 'दादा भगवान कोण?' याबद्दलची फोड करून देताना म्हणायचे की, ''हे दिसतात ते 'दादा भगवान' नाहीत. हे तर 'ए.एम. पटेल' आहेत. आम्ही ज्ञानी पुरुष आहोत आणि आत प्रकट झाले ते दादा भगवान आहेत. दादा भगवान तर 'चौदालोक'चे नाथ आहेत, ते तुमच्यात पण आहेत, सर्वांमध्ये आहेत! तुमच्यात अव्यक्त रुपात आहेत आणि 'येथे' माझ्या आत संपूर्णपणे व्यक्त झालेले आहेत! माझ्या आत प्रकट झालेले 'दादा भगवान' यांना मी पण नमस्कार करतो.''

व्यापारात धर्म असावा परंतु धर्मात व्यापार नसावा. या सिद्धांताने त्यांनी आपले संपूर्ण जीवन व्यतीत केले. संपूर्ण जीवनात त्यांनी कधीही, कोणाकडूनही पैसे घेतले नाहीत, उलट स्वत:च्या व्यवसायातून झालेल्या फायद्यातून भक्तांना यात्रा करवित असत.

निवेदन

ज्ञानी पुरुष संपूज्य दादा भगवान यांच्या श्रीमुखातून अध्यात्म आणि व्यवहारज्ञानासंबंधित जी वाणी निघाली, तिला रेकॉर्ड करून संकलन व संपादन करून पुस्तकाच्या रूपाने प्रकाशित केले जात आहे. विभिन्न विषयांवर निघालेल्या सरस्वतीचे अद्‌भुत संकलन ह्या पुस्तकात झाले आहे, जे नवीन वाचकांसाठी वरदान रूप सिद्ध होईल.

प्रस्तुत अनुवादामध्ये असे विशेष ध्यान ठेवलेले आहे की प्रत्येक वाचकाला दादाश्रींची प्रत्यक्ष वाणीच ऐकली जात आहे असा अनुभव व्हावा. याच कारणाने कदाचित काही ठिकाणी अनुवादाची वाक्य रचना मराठी व्याकरणानुसार त्रुटीपूर्ण जाणवेल, परंतु तिथे जर आशय समजून वाचण्यात आले तर अधिक लाभदायी होईल.

प्रस्तुत पुस्तकात काही ठिकाणी कंसात दर्शविलेले शब्द किंवा वाक्य दादाश्रींद्वारा बोलल्या गेलेल्या वाक्यांना अधिक स्पष्टतापूर्वक समजावण्यासाठी लिहिले गेले आहेत. तसेच काही ठिकाणी इंग्रजी शब्दांना मराठी अर्थाच्या रूपात ठेवले गेले आहेत. दादाश्रींच्या श्रीमुखातून निघालेले काही शब्द जसेच्या तसेच *इटालिक्स* मध्ये ठेवलेले आहेत, कारण त्या शब्दांसाठी मराठी भाषेत असे शब्द नाहीत की जे त्याचा पूर्ण अर्थ देऊ शकतील. तरी पण त्या शब्दांचे समानर्थी शब्द कंसात तसेच पुस्तकाच्या शेवटी पण दिले गेले आहेत.

ज्ञानींच्या वाणीला मराठी भाषेत यथार्थ रूपाने अनुवादित करण्याचा प्रयत्न केला आहे. परंतु दादाश्रींच्या आत्मज्ञानाचा आशय जसा आहे तसा तर आपल्याला गुजराती भाषेतच अवगत होईल. ज्यांना ज्ञानाचा गहन अर्थ समजून घ्यायचा असेल, ज्ञानाचे खरे मर्म समजायचे असेल त्यांनी ह्या हेतूने गुजराती भाषा शिकावी असा आमचा अनुरोध आहे. अनुवादासंबंधी उणीवांबद्दल आपले क्षमा प्रार्थी आहोत.

दादा भगवान फाउन्डेशनची प्रकाशित मराठी पुस्तकें

1. भोगतो त्याची चूक
2. एडजस्ट एवरीव्हेर
3. जे घडले तोच न्याय
4. संघर्ष टाळा
5. मी कोण आहे ?
6. क्रोध
7. चिंता
8. प्रतिक्रमण (सं)
9. भावना सुधारे जन्मोजन्म
10. कर्माचे विज्ञान
11. पाप-पुण्य
12. आई-वडील आणि मुलांचा व्यवहार (सं)
13. पति-पत्नीचा दिव्य व्यवहार (सं)
14. समजपूर्वक प्राप्त ब्रह्मचर्य (सं)
15. मानव धर्म
16. मृत्युवेळी, आधी आणि नंतर
17. सेवा-परोपकार
18. दान
19. त्रिमंत्र
20. वर्तमान तीर्थंकर श्री सीमंधर स्वामी
21. चमत्कार
22. सत्य-असत्याचे रहस्य
23. वाणी, व्यवहारात (सं)
24. पैशांचा व्यवहार (सं)
25. क्लेश रहित जीवन
26. निजदोष दर्शनाने... निर्दोष!
27. प्रेम
28. गुरू-शिष्य
29. अहिंसा
30. आप्तवाणी-1, 2, 3

हिन्दी

1. आत्मसाक्षात्कार
2. ज्ञानी पुरुष की पहचान
3. सर्व दु:खों से मुक्ति
4. कर्म का सिद्धांत
5. आत्मबोध
6. मैं कौन हूँ ?
7. पाप-पुण्य
8. भुगते उसी की भूल
9. एडजस्ट एवरीव्हेयर
10. टकराव टालिए
11. हुआ सो न्याय
12. चिंता
13. क्रोध
14. प्रतिक्रमण (सं, ग्रं)
16. दादा भगवान कौन ?
17. पैसों का व्यवहार (सं, ग्रं)
19. अंत:करण का स्वरूप
20. जगत कर्ता कौन ?
21. त्रिमंत्र
22. भावना से सुधरे जन्मोंजन्म
23. चमत्कार
24. प्रेम
25. समझ से प्राप्त ब्रह्मचर्य (सं, पू, उ)
28. दान
29. मानव धर्म
30. सेवा-परोपकार
31. मृत्यु समय, पहले और पश्चात्
32. निजदोष दर्शन से... निर्दोष
33. पति-पत्नी का दिव्य व्यवहार (सं)
34. क्लेश रहित जीवन
35. गुरु-शिष्य
36. अहिंसा
37. सत्य-असत्य के रहस्य
38. वर्तमान तीर्थंकर श्री सीमंधर स्वामी
39. माता-पिता और बच्चों का व्यवहार (सं)
40. वाणी, व्यवहार में... (सं)
41. कर्म का विज्ञान
42. सहजता
43. आप्तवाणी - 1 से 9
52. आप्तवाणी - 13 (पूर्वार्ध व उत्तरार्ध)
54. आप्तवाणी - 14 (भाग-1, 2)
56. ज्ञानी पुरुष (भाग-1)

(सं - संक्षिप्त, ग्रं - ग्रंथ, पू - पूर्वार्ध, उ - उत्तरार्ध)

★ **दादा भगवान फाउन्डेशन द्वारे गुजराती आणि इंग्रजी भाषेत सुद्धा बरीच पुस्तके प्रकाशित झाली आहे। वेबसाइट www.dadabhagwan.org वर सुद्धा आपण ही सगळी पुस्तके प्राप्त करू शकता।**

★ **प्रत्येक महिन्यात हिन्दी, गुजराती आणि अंग्रेजी भाषेत दादावाणी मेगेझीन प्रकाशित करीत आहे।**

संपादकीय

अनादि काळापासून प्रत्येक धर्मांचे मूळ पुरुष, जसे की महावीर भगवंत, श्रीकृष्ण, श्रीराम इत्यादी जेव्हा विद्यमान असतात, तेव्हा ते लोकांना सर्व धर्मांच्या मतमतांतरातून बाहेर काढून आत्मधर्मामध्ये स्थिर करतात आणि मूळ पुरुष जेव्हा उपस्थित नसतील तेव्हा जगातील लोक काळाच्या ओघात हळूहळू मतमतांतरात पडून धर्म-पंथ-संप्रदाय यामध्ये विभक्त होतात, परिणामी हळूहळू सुख शांती क्षीण होत जाते.

धर्मात माझे-तुझे करून भांडणे होतात. ती भांडणे मिटविण्यासाठी हा निष्पक्षपाती त्रिमंत्र आहे. या त्रिमंत्राचा जर मूळ अर्थ समजला तर लक्षात येईल की याचा कोणतीही व्यक्ती, संप्रदाय किंवा पंथाशी काहीही संबंध नाही. आत्मज्ञानीपासून ते अंततः केवलज्ञानी आणि निर्वाणप्राप्तीने मोक्षगती प्राप्त करणाऱ्या उच्च जागृत आत्म्यांनाच नमस्कार निर्दिष्ट आहे. आणि त्यांना नमस्कार केल्याने संसारी विघ्ने दूर होतात, अडचणींमध्ये शांती राहते आणि मोक्षाच्या ध्येयाकडे लक्ष्य बांधले जाते.

कृष्ण भगवंतांनी त्यांच्या संपूर्ण आयुष्यात कधीच म्हटले नाही की 'मी वैष्णव आहे,' 'माझा वैष्णव धर्म आहे.' महावीरांनी त्यांच्या आयुष्यात कधीच म्हटले नाही की 'मी जैन आहे,' 'माझा जैन धर्म आहे.' श्रीरामाने सुद्धा कधीही म्हटले नाही की 'माझा सनातन धर्म' आहे. सर्वांनी आत्म्याची ओळख करून मोक्षाला जाण्याचीच गोष्ट केली आहे. जसे की भगवत गीतेमध्ये कृष्ण भगवंतांनी, आगमामध्ये तीर्थंकरांनी आणि योगवशिष्ठमध्ये वशिष्ठ मुनींनी रामास आत्म्याची ओळख करून घेण्यास सांगितले आहे. जीव म्हणजे अज्ञान दशा. शिव म्हणजे कल्याण स्वरूप. आत्मज्ञान प्राप्तीनंतर त्याच जीवातून शिवाची प्राप्ती होते. शिव म्हणजे कोणत्या व्यक्तीची बाब नाही. जे कल्याणस्वरूप सिद्ध झाले आहेत त्यांचीच ही बाब आहे.

आत्मज्ञानी परम पूज्यश्री दादा भगवानांनी निष्पक्षपाती त्रिमंत्र प्रदान

केला. तो सकाळ संध्याकाळ पाच-पाच वेळा उपयोगपूर्वक म्हणण्यास सांगितले आहे. त्यामुळे संसारिक कार्ये शांतीपूर्वक संपन्न होतात. आणि अगदी कठीण प्रसंगी जर एक-एक तास म्हटला तर सुळाचा घाव सुईसारखा वाटतो.

निष्पक्षपाती त्रिमंत्राचा शब्दार्थ, भावार्थ आणि तो कशा प्रकारे हितकारी आहे, त्याचे संपूर्ण समाधान दादाश्रींनी प्रश्नोत्तरी रूपाने दिले आहे. हा सगळा मजकूर प्रस्तुत पुस्तकात संकलित केला आहे. या त्रिमंत्राच्या आराधनेमुळे सर्वांच्या जीवनातील विघ्ने दूर होतील आणि निष्पक्षपातीपणा निर्माण होईल.

- डॉ. नीरूबहन अमीन

त्रिमंत्र

त्रिमंत्राच्या समन्वयाचे रहस्य

प्रश्नकर्ता : या त्रिमंत्रात तीन प्रकारचे मंत्र आहेत, एक जैनांचा मंत्र, एक वैष्णवांचा मंत्र आणि एक शैवांचा मंत्र, ह्यांच्या समन्वयाचे तात्पर्य काय? त्याचे रहस्य काय आहे?

दादाश्री : भगवंत निष्पक्ष असतात. भगवंताना वैष्णव, शैव किंवा जैन यांच्याशी काहीही देणेघेणे नाही. वीतरागांना पक्षपात नसतो. भेद करणारे 'हे तुमचे आणि हे आमचे' असा भेद करतात. 'आमचे' असे जो म्हणतो, तो दुसऱ्यांना 'तुमचे' असे म्हणतो. जेथे आमचे-तुमचे असते तेथे राग-द्वेषच असतो, तो वीतरागांचा मार्ग नाही. जेथे आमचा-तुमचा असा भेद असतो तो वीतरागांचा मार्ग नव्हे. वीतरागांचा मार्ग भेदभावरहित असतो, हे समजले का तुम्हाला?

त्रिमंत्रापासून पूर्ण फळप्राप्ती

प्रश्नकर्ता : हा त्रिमंत्र सर्वांसाठी आहे का? आणि तो जर सर्वांसाठी असेल तर तो कसा काय?

दादाश्री : हा तर सर्वांसाठीच आहे. ज्यांना पापांचा क्षय करायचा असेल त्यांच्यासाठी हा चांगला आहे आणि ज्यांना पापे धुवायची नसतील त्यांच्यासाठी नाही.

प्रश्नकर्ता : या त्रिमंत्रामध्ये नवकार मंत्र, वासुदेव आणि शिव, या तीन मंत्राना एकत्र करण्याचे काय प्रयोजन आहे?

दादाश्री : संपूर्ण फळ खाणे आणि फक्त फळाचा एक तुकडा खाणे यात काही फरक नाही का? हा जो त्रिमंत्र आहे तो पूर्ण फळस्वरूपच आहे, पूर्ण फळ!

मंत्र-जप, तरीसुद्धा सुखाचा अभाव...

ऋषभदेव भगवंतांनी एकच गोष्ट सांगितली होती की, ही जी मंदिरे आहेत, ती वैष्णवपंथीयांनी वैष्णवाची, शिवपंथीयांनी शिवाची, जैनपंथीयांनी जैनांची, सर्वांनी आपापली मंदिरे वाटून घ्यावी पण जे मंत्र आहेत, त्यांना वाटून घेऊ नका. मंत्र वाटून घेतले तर त्यातील सत्व निघून जाईल, परंतु लोकांनी मंत्रही वाटून घेतले आणि एकादशीसुद्धा वाटून घेतली, 'ही शैवांची एकादशी आणि ही वैष्णवांची एकादशी.' त्यामुळे एकादशीचे महत्व नष्ट झाले आणि या मंत्राचे महात्म्यसुद्धा राहिले नाही. हे तीन मंत्र एकत्र न राहिल्यामुळे जैनसुद्धा सुखी होत नाहीत व दुसरे लोकसुद्धा सुखी होत नाहीत. म्हणून हा समन्वय भगवंतांनी सांगितल्यानुसार आहे.

ऋषभदेव भगवंत हे धर्माचे मुख मानले जातात. धर्माचे मुख म्हणजे साऱ्या जगास धर्माची प्राप्ती करवून देणारे ते स्वतः आहेत! हा वेदांत मार्गसुद्धा त्यांनीच स्थापित केला आहे आणि या जैनमार्गाची स्थापनासुद्धा त्यांच्या हातूनच झाली आहे.

काही लोक ज्याला आदम म्हणतात ना ते आदम म्हणजेच हे तीर्थंकर. आदिमच्या ऐवजी आदम म्हणतात लोक. अर्थात हा सगळा जो मार्ग आहे तो त्यांनीच सांगितलेला मार्ग आहे.

सांसारिक अडचणींसाठी

प्रश्नकर्ता : ऋषभदेव भगवंतांनी मंदिरे वाटून घेण्यास सांगितले, पण मंदिरातील सर्व देवता तर एकच आहेत ना?

दादाश्री : नाही, सगळे देवता वेगवेगळे आहेत. सर्वांचे शासनदेव

सुद्धा वेगवेगळे आहेत, ह्या संन्यस्त मंत्रांचे शासनदेव वेगळे असतात, अन्य मंत्रांचे देवता वेगळे असतात, सगळे देव वेगवेगळे असतात.

प्रश्नकर्ता : पण तिन्ही मंत्र एकत्र वेळेस बोलल्याने काय फायदा?

दादाश्री : अडचणी दूर होतात ना! व्यवहारात अडचणी येत असतील तर त्या कमी होतात. पोलिसांशी थोडीशी ओळख असेल तर आपली सुटका होते की नाही?

प्रश्नकर्ता : हो, सुटका होते.

दादाश्री : तर या त्रिमंत्रात जैनांचा, वैष्णवांचा आणि शैवांचा, या तिन्ही मंत्रांना एकत्र केले आहे. जर तुम्हाला देवतांचे साहाय्य हवे असेल तर ते सर्व मंत्र एकत्रच म्हणा. त्यांचे शासनदेव असतात ते तुम्हाला साहाय्य करतील. या त्रिमंत्रामध्ये जैनांचा मंत्र आहे, तो जैनांच्या शासनदेवांना प्रसन्न करण्याचे साधन आहे. वैष्णवांचा मंत्र आहे, तो त्यांच्या शासनदेवांना प्रसन्न करण्याचे साधन आहे आणि शिवाचा जो मंत्र आहे, तो त्यांच्या शासनदेवांना प्रसन्न करण्याचे साधन आहे. म्हणजे प्रत्येक धर्माच्या पाठीमागे नेहमीच शासनाचे रक्षण करणारे देव असतात. हे मंत्र बोलल्याने ते देव खुश होतात, त्यामुळे आपल्या अडचणी दूर होतात.

तुम्हाला संसारात अडचणी असतील, तर या तिन्ही मंत्रांना एकत्र बोलल्याने त्या अडचणी कमी होतात. तुमच्या कर्मांचा उदय आला असेल, तर त्या उदयांना नरम करण्याचा उपाय आहे हा. अर्थात हळूहळू (मोक्ष) मार्गावर चढण्याचा रस्ता आहे हा. ज्या कर्माचा उदय सोळा आणे आहे, तो चार आणे होईल. म्हणून हे तीन मंत्र म्हटल्याने येणाऱ्या सर्व अडचणी सुसह्य होतील. त्यामुळे शांती मिळते बिचाऱ्याला!

त्रिमंत्र निष्पक्षपाती बनवतात

फार पूर्वीपासून हे तीन मंत्र आहेतच, परंतु या लोकांनी वादावादीत

मंत्रसुद्धा वाटून घेतले की 'हा आमचा आणि तो तुमचा.' जैनांनी फक्त नवकार मंत्रच स्वीकारला आणि बाकीचे काढून टाकले. वैष्णवांनी नवकार मंत्र वगळला व स्वतःचा मंत्र तेवढा ठेवला. अर्थात मंत्र सर्वांनीच वाटून घेतले आहेत. अरे, या लोकांनी भेदाभेद करण्यात काहीच शिल्लक ठेवले नाही आणि म्हणून तर या हिंदुस्तानाची ही दशा झाली, या भेदाभेदांमुळे. पाहा, या देशाची स्थिति कशी छिन्न-विच्छिन झाली आहे! आणि हे जे भेद केले आहेत, ते या अज्ञानी माणसांनी स्वतःचे मत योग्य आहे असे ठरविण्यासाठी केले आहेत. जेव्हा ज्ञानी असतात तेव्हा ते पुन्हा सर्व एकत्र करून देतात, निष्पक्षपाती बनवतात. यासाठीच तर आम्ही तिन्ही मंत्र एकत्रच लिहिले आहेत. जर हे तीन मंत्र एकत्र म्हटले, तर मनुष्याचे कल्याणच होईल.

पक्षपातामुळेच अकल्याण

प्रश्नकर्ता : हे त्रिमंत्र कुठल्या परिस्थितीत वाटले गेले असतील?

दादाश्री : आपला संप्रदाय चालविण्यासाठी. हे आमचे बरोबर आहे! आणि जो स्वतःला बरोबर समजतो तो दुसऱ्यांना चुकीचे समजतो. मग ही गोष्ट भगवंतांना योग्य वाटेल का? भगवंतांसाठी तर दोन्ही समानच ना? त्यामुळे स्वतःचेही कल्याण झाले नाही आणि दुसऱ्यांचेही कल्याण झाले नाही, सर्वांचेच अकल्याण केले या लोकांनी.

तरीसुद्धा या संप्रदायांना तोडण्याची आवश्यकता नाही, संप्रदाय राहणे गरजेचे आहे, कारण पहिलीपासून ते मॅट्रिकपर्यंत भिन्न-भिन्न धर्म असणे गरजेचे आहे आणि त्यासाठी अलग अलग शिक्षक हवेत. पण याचा अर्थ असा नाही की दुसरीचा वर्ग चुकीचा आहे. असे होऊ नये. मॅट्रिकला आल्यावर कोणी असे म्हणेल की दुसरीचा वर्ग चुकीचा आहे, तर ते किती गैरवाजवी ठरेल! सर्व वर्ग खरे आहेत, परंतु सर्व वर्ग समान नाहीत!

त्रिमंत्र, स्वतःसाठीच हितकर

हे तर असे आहे की, एखादा मनुष्य म्हणेल, 'हे आमचे वैष्णव मत आहे' तर दुसरा म्हणेल, 'आमचे हे मत आहे.' अर्थात या मतवाल्यांनीच लोकांच्या मनात संभ्रम निर्माण केला आहे. हे त्रिमंत्र तर निष्पक्षपाती मंत्र आहेत. यात जैनांचा किंवा वैष्णवांचा, असे काही आहे का? नाही. हा भारतातील सर्व लोकांसाठी आहे. त्यामुळे हे त्रिमंत्र म्हणाल तर पुष्कळ फायदा होईल. कारण त्यामध्ये उत्तम मनुष्यांना, उच्चतम कोटीच्या जीवांना नमस्कार करण्याची शिकवण दिली आहे. हे आपल्या लक्षात आले का, की काय शिकवण दिली आहे?

प्रश्नकर्ता : नमस्कार करणे.

दादाश्री : त्यांना नमस्कार केल्यामुळे आपल्याला फायदा होईल, फक्त नमस्कार म्हणण्याने फायदा होईल. तेव्हा तुम्हाला कळेल की 'हे तर माझ्या स्वतःच्याच हितासाठी आहे! जे आपल्या हितासाठी असेल, त्यास जैनांचा मंत्र म्हणता येईल?! परंतु मतार्थ रोगी काय म्हणतात? 'हा आमचा नाही.' अहो, आमचा का नाही? भाषा आमची आहे, सर्व काही आमचेच आहे ना?! आमचे नाही कसे? पण या सगळ्या निरर्थक गोष्टी आहेत. ते तर जेव्हा त्याचा अर्थ समजावू तेव्हा लक्षात येईल.

हे आहेत त्रिमंत्र

यासाठीच आम्ही हा मंत्र मोठ्याने म्हणवून घेतो.

नमो अरिहंताणं
नमो सिद्धाणं
नमो आयरियाणं
नमो उव्वज्झायाणं
नमो लोए सव्वसाहूणं
एसो पंच नमुक्कारो,

सव्व पावप्पणासणो
मंगलाणं च सव्वेसिं,
पढमं हवई मंगलम् ॥ १ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ २ ॥
ॐ नमः शिवाय ॥ ३ ॥
जय सच्चिदानंद

आता जर ह्या नवकार मंत्राचा अर्थ तुम्हाला समजावून सांगितला तर तुम्हीच म्हणाल की हा तर आमचाच मंत्र आहे. तुम्हाला जर त्याचा अर्थ कळला तर तुम्ही त्याला सोडणारच नाही. तुम्ही तर असेच मानता की हा शिवमंत्र आहे, किंवा हा वैष्णवांचा मंत्र आहे, पण त्याचा अर्थ समजण्याची गरज आहे. मी त्याचा अर्थ तुम्हाला समजावून सांगेन, मग तुम्ही असे म्हणणारच नाही.

नमो अरिहंताणं...

प्रश्नकर्ता : 'नमो अरिहंताणं' म्हणजे काय? याचा अर्थ विस्तारपूर्वक सांगा.

दादाश्री : 'नमो अरिहंताणं' अरि म्हणजे शत्रु आणि हंताणं म्हणजे ज्यांनी त्यांचे हनन केले आहे, अशा अरिहंत भगवंतांना नमस्कार करीत आहे.

ज्यांनी क्रोध-मान-माया-लोभ-राग-द्वेषरुपी सर्व शत्रूंचा नाश केला आहे, त्यांना अरिहंत म्हणतात. शत्रूंचा नाश केला तेव्हापासून पूर्णाहुती होईपर्यंत अरिहंत म्हटले जातात. ते पूर्णस्वरूप भगवंत आहेत! ते अरिहंत भगवंत मग कोणत्याही धर्माचे असोत, हिंदू असोत की जैन असोत की कुठल्याही जातीचे असोत, ते ह्या ब्रम्हांडात कोठेही असतील, त्यांना नमस्कार करीत आहे.

प्रश्नकर्ता : अरिहंत देहधारी असतात का?

दादाश्री : हो, देहधारीच असतात. देहधारी नसतील तर त्यांना अरिहंत म्हणताच येणार नाही. अरिहंत देहधारी आणि नामधारी, नामासहित असतात.

प्रश्नकर्ता : अरिहंत भगवंत हा शब्द प्रयोग चोवीस तीर्थंकरांना संबोधून केला आहे का?

दादाश्री : नाही, वर्तमान तीर्थंकरच अरिहंत भगवंत म्हटले जातात. महावीर भगवंत तर मोक्षपदी विराजमान आहेत. तसे तर लोक म्हणतात की, 'आमचे चोवीस तीर्थंकर'च (अरिहंत आहेत) आणि एकीकडे वाचतात की 'नमो अरिहंताणं, नमो सिद्धाणं' मग मी त्यांना विचारतो की, 'हे दोन आहेत?' तर ते म्हणतात, 'हो, दोन आहेत' मग मी म्हणतो, 'अरिहंत दाखवा बघू.' तर ते म्हणतात, 'हे चोवीस तीर्थंकरच अरिहंत आहेत.' अहो, पण ते तर सिद्ध झाले आहेत. ते आता सिद्धक्षेत्रात आहेत. आणि तुम्ही तर सिद्धांस अरिहंत म्हणून ओळखता? अरिहंत कोणाला म्हणतात हे लोक?

प्रश्नकर्ता : ते सर्व चोवीस तीर्थंकर तर सिद्ध झाले आहेत.

दादाश्री : मग तुम्ही या लोकांना असे म्हणत नाही की भाऊ, जे सिद्ध झाले आहेत त्यांना तुम्ही अरिहंत का म्हणता? हे तर दुसऱ्या पदी सिद्धाणंमध्ये येतात. अरिहंताचे पद रिकामेच राहिले, त्यामुळे ही उपाधी आहे ना! म्हणून आम्ही म्हणतो की, अरिहंतांना स्थापित करा, सीमंधर स्वामींना स्थापित करा, आम्ही असे का म्हणतो ते आपल्याला समजले का? त्या चोवीस तीर्थंकरांना सिद्ध म्हणता येईल की अरिहंत? आता त्यांची दशा सिद्ध आहे की अरिहंत आहे?

प्रश्नकर्ता : आता ते सिद्धगतीत आहेत.

दादाश्री : सिद्ध आहेत ना? तुमचा विश्वास आहे ना? शंभर टक्के आहे ना?

प्रश्नकर्ता : हो. शंभर टक्के.

दादाश्री : त्यासाठीच त्यांना सिद्धाणंमध्ये ठेवले आहे. सिद्धाणंमध्येच पोहोचले. त्यानंतर आता अरिहंताणंमध्ये कोण आहेत? अरिहंत म्हणजे प्रत्यक्ष, हजर हवेत, परंतु आता मान्यता उटल चालली आहे. चोवीस तीर्थंकरांना अरिहंत म्हटले जात आहे, परंतु जर विचार केला तर ते सर्व सिद्ध झाले आहेत. त्यामुळे जेव्हा तुम्ही 'नमो सिद्धाणं' असे म्हणता तेव्हा त्यामध्ये ते येऊनच जातात, तेव्हा अरिहंताचा रकाना रिकामा राहतो. म्हणून संपूर्ण नमस्कार मंत्र परिपूर्ण होत नाही. आणि अपूर्ण राहिल्यामुळे फळ प्राप्त होत नाही. म्हणजे सध्या वर्तमान तीर्थंकर असायला हवेत. तेव्हा वर्तमान तीर्थंकर सीमंधर स्वामींना अरिहंत मानले तरच नमस्कार मंत्र पूर्ण होईल. चोवीस तीर्थंकर तर सिद्ध झालेत, ते सर्व 'नमो सिद्धाणं'मध्ये येऊन जातात. जसे कोणी कलेक्टर असतील ते गव्हर्नर झाल्यावर आम्ही त्यांना असे म्हटले की, 'कलेक्टर साहेब इकडे या' तर किती वाईट दिसेल, नाही का?

प्रश्नकर्ता : नक्कीच वाईट दिसेल.

दादाश्री : त्याचप्रमाणे सिद्धांना जर आपण अरिहंत मानले तर खूपच मोठे नुकसान होते. त्यांचे नुकसान होत नाही, कारण ते तर वीतराग आहेत; परंतु आपलेच नुकसान होते, जबरदस्त नुकसान होते.

पोहोचते प्रत्यक्ष तीर्थंकरांनाच

महावीर भगवंत आदी सारे तीर्थंकर आपल्याला मोक्ष प्राप्तीसाठी कामी येणार नाहीत, ते तर मोक्षाला गेले आणि आम्ही येथे 'नमो अरिहंताणं' म्हणतो ते त्यांचे संबोधन नाही. त्यांचा संबंध तर 'नमो सिद्धाणं'शी आहे. आपण 'नमो अरिहंताणं' बोलतो ते कोणाला पोहोचते? इतर क्षेत्रात जिथे-जिथे अरिहंत आहेत त्यांना पोहोचते. महावीर भगवंताना पोहोचत नाही. पत्र नेहमी त्याच्या पत्त्यावरच पोहोचते. तर लोक काय

समजतात की, हे 'नमो अरिहंताणं' बोलण्याने आम्ही महावीर भगवंतांना नमस्कार पोहचवतो. ते चोवीस तीर्थंकर तर मोक्षाला जाऊन बसले, ते तर 'नमो सिद्धाणं' झाले आहेत. त्यांना भूतकाळातील तीर्थंकर म्हटले जाते. अर्थात आज त्यांना सिद्ध भगवंत म्हटले जाते आणि जे वर्तमान तीर्थंकर आहेत, त्यांना अरिहंत म्हटले जाते.

बुद्धीने सुद्धा समजेल अशी ही गोष्ट

प्रश्नकर्ता : आता लक्षात आले. अरिहंताणं बोलतो, पण अरिहंत तर हे सीमंधर स्वामीच आहेत, हे आता समजले.

दादाश्री : पूर्ण भोपळा भाजीमध्ये गेला! दुधीची भाजी चिरली आणि आख्खा भोपळा त्यात गेला! असेच चालत आहे... मग काय करणार?

एक वकील म्हणून तुम्हाला कसे वाटले?

प्रश्नकर्ता : ही गोष्ट मला समजली, दादाजी. वकील म्हणून तर ठीक आहे, परंतु मी जैन धर्माचा पक्का अनुयायी आहे, म्हणून मला ही गोष्ट बरोबर समजली, आपण जी गोष्ट सांगितली, त्यावर जर कोणी जैन असेल आणि तो जर बरोबर समजत असेल, तर त्याच्या लक्षात येईल की जे वर्तमानात विचरण करीत आहेत, त्यांनाच तीर्थंकर म्हणतात, म्हणून तर अरिहंतांना सिद्धांच्या आधी स्थान दिले आहे.

ते कोठेही असोत, तरी सुद्धा प्रत्यक्षच

प्रश्नकर्ता : ते लोक असे मानत असतील ना की सीमंधर स्वामी परदेशात आहेत?

दादाश्री : वर्तमान तीर्थंकर कोठे आहेत हे पाहायचे नाही. मग ते परदेशात असतील किंवा कोठेही असतील. तसे पाहिले तर ते प्रथम बिहारमध्ये होते, त्यांचा या चरोतरवाल्यांशी (गुजरात) काय संबंध?

गाड्या नव्हत्या, काहीही नव्हते, तर मग काय संबंध असणार? परंतु नाही, येथे बसल्या-बसल्या त्यांचा नामजप करीत राहतात. फक्त कळले की तीर्थंकर आहेत, ते मग कितीही दूर असोत, परंतु कुठल्यातरी जागी वर्तमानात आहेत की नाही? तर म्हणतात, 'हो आहेत.' तर ते वर्तमान तीर्थंकर म्हटले जातील.

आम्ही जर अरिहंतांना पाहिले नसेल, महावीर भगवंतांच्या काळात त्यांना पाहिले नसेल, महावीर भगवंत तिथे (बिहारमध्ये) असतील आणि आम्ही इथे (गुजरातमध्ये) असू, पण तरी त्यांना अरिहंतच म्हटले जाईल. आम्ही पाहिले नाही तरी त्यामुळे काही फरक पडत नाही. अर्थात अरिहंतांना अरिहंत असे मानले तर त्यामुळे पुष्कळ फळप्राप्ती होते, नाही तर त्याची (सिद्धांस अरिहंत म्हणणे) मेहनत वाया जाते. नवकार मंत्र फलदायी होत नाही, त्याचे हेच कारण आहे.

तीर्थंकर कोणाला म्हणतात?

तीर्थंकर भगवंतांना केवळज्ञान असते, केवळज्ञान तर दुसऱ्यांसही होते, केवळींनासुद्धा होते, परंतु तीर्थंकर होण्यासाठी तीर्थंकर (गोत्र) कर्माचा उदय असावा लागतो. जेथे त्यांची पावले पडतात ते स्थान तीर्थक्षेत्र बनून जाते. ज्या काळात तीर्थंकर भगवंत असतात ना, तेव्हा संपूर्ण जगात त्यांच्यासारखे पुण्यही कोणाचेच नसते आणि त्यांच्यासारखे परमाणूही कोणाचे नसतात. त्यांच्या शरीराचे परमाणू, त्यांच्या वाणीचे परमाणू, अरे! स्याद्‌वाद् वाणी! ऐकल्याबरोबरच सर्वांची हृदये तृप्त होतात, असे ते तीर्थंकर महाराज!

अरिहंत हे तर पुष्कळ मोठे रूप आहे, साऱ्या ब्रम्हांडात त्याकाळी असे परमाणू कोणाचेच नसतात, सर्व उच्चतम परमाणू फक्त त्यांच्याच शरीरात एकत्र आलेले असतात. तेव्हा त्यांचे शरीर कसे? त्यांची वाणी कशी? त्यांचे रूप कसे? त्या सगळ्या गोष्टींचे तर काय सांगावे! त्यांची तर गोष्टच निराळी ना! त्यांची तुलना करूच नका, त्यांच्या तुलनेत ठेवूच

नका कुणालाही! तीर्थंकरांची तुलना कोणाबरोबर करताच येणार नाही, अशी ही गजब मूर्ति आहे. चोवीस तीर्थंकर होऊन गेलेत, परंतु त्या सगळ्या गजब मूर्ति!

बंधन राहिले, अघाती कर्मांचे

प्रश्नकर्ता : अरिहंत भगवंत, ही मोक्षाच्या आधीची स्थिती आहे का?

दादाश्री : हो, अरिहंत भगवंत ही मोक्षाच्या आधीची स्थिती. ज्ञानाच्या बाबतीत सिद्ध भगवंतांसारखीच स्थिती आहे, परंतु बंधनाच्या रूपात एवढेच शिल्लक राहिलेले असते, जसे दोन मनुष्यांना साठ वर्षांची शिक्षा सुनावली त्यावेळी एका मनुष्याला जानेवारीच्या पहिल्या तारखेस सुनावली आणि दुसऱ्या मनुष्यास जानेवारीच्या तिसऱ्या तारखेस सुनावली. पहिल्या मनुष्याची 60 वर्षे पूर्ण झाल्यावर तो मुक्त झाला आणि दुसरा मनुष्य दोन दिवसानंतर मुक्त होणार आहे, परंतु दुसरा मनुष्यसुद्धा मुक्तच म्हटला जाईल ना? अशी त्यांची स्थिती आहे.

नमो सिद्धाणं...

मग दुसरे कोण आहे?

प्रश्नकर्ता : 'नमो सिद्धाणं.'

दादाश्री : आता येथून जे सिद्ध झाले आहेत, ज्यांचा येथील (पृथ्वीतलावरचा) देहसुद्धा सुटला आहे आणि ज्यांना पुन्हा देह प्राप्त होणार नाही, आणि सिद्धगतीमध्ये निरंतर सिद्ध भगवंताच्या स्थितीमध्ये आहेत, अशा सिद्ध भगवंतांना मी नमस्कार करतो.

आता येथून प्रभू श्रीराम, ऋषभदेव भगवंत, महावीर भगवंत आदी सर्व जे षड्रिपूंना जिंकून सिद्धगतीला गेले आहेत, म्हणजेच तिथे निरंतर सिद्धदशेत राहत आहेत, त्यांना मी नमस्कार करतो. त्यात काय हरकत आहे, सांगा! यात काही हरकत घेण्यासारखे आहे का?

आता ते पहिल्या स्थानावरील उच्च, की दुसरे जे आताच बोललो (नमो सिद्धाणं) ते उच्च? हे तर देह सोडून सिद्ध झाले आहेत, पूर्णपणे मुक्त झाले आहेत! तर आता या दोघांमध्ये उच्च कोण आणि निम्न कोण? आपल्याला काय वाटते? जास्त विचार करून हे समजणार नाही, आपोआप सहजपणे बोला ना!

प्रश्नकर्ता : सर्व एक समान. नमस्कार केला म्हणून सर्व एक समान. आता त्यांच्यात श्रेष्ठता किंवा कनिष्ठता हे आम्ही कशी ठरवू शकू?

दादाश्री : परंतु ह्या लोकांनी पहिला नंबर अरिहंताणंचा लिहिला आणि सिद्धाणंचा दुसरा नंबर लिहिला, याचे कारण आपल्या लक्षात आले का?

ते काय म्हणतात की जे सिद्ध झाले ते संपूर्ण आहेत. ते तिथे सिद्धगतीत विराजमान झालेत पण ते आमच्या कोणत्याच कामी येत नाहीत, आमच्या तर 'हे' (अरिहंत) कामी येतात, त्यामुळे त्यांचा पहिला नंबर आणि नंतर सिद्ध भगवंतांचा दुसरा नंबर आहे.

आणि जेथे सिद्ध भगवंत आहेत, तेथे आपल्याला जायचे आहे, म्हणून ते आपले लक्ष्य आहे, परंतु उपकारकर्ते कोण? तर अरिहंत. त्यांनी स्वत: 'सहा शत्रूंना जिंकले आहे आणि आपल्याला जिंकण्याचा मार्ग दाखवितात, आशीर्वाद देतात. म्हणून त्यांना प्रथम स्थानावर ठेवले. त्यांना खूप उपकारी मानले. आपले लोक जे प्रकट असतात त्यांनाच उपकारकर्ते मानतात.

फरक, अरिहंत आणि सिद्धांमधील

प्रश्नकर्ता : सिद्ध भगवंत कोणत्याही प्रकारे मानवजीवनाच्या कल्याणासाठी प्रवृत्त होतात का?

दादाश्री : नाही. 'सिद्ध' हे तर तुमचे ध्येय आहे, तरीसुद्धा ते

तुम्हाला काही मदत करणार नाहीत. इथे जेव्हा ज्ञानी असतील किंवा तीर्थंकर असतील तर ते तुम्हाला मदत करतील, हेल्प करतील, तुमची चूक दाखवतील, तुम्हाला मार्ग दाखवतील, तुम्हाला तुमच्या स्वरूपाची ओळख करून देतील.

प्रश्नकर्ता : तर हे 'सिद्ध' देहधारी नाहीत का?

दादाश्री : सिद्ध भगवंत देहधारी नसतात, त्यांना तर परमात्माच म्हटले जाते. आणि हे जे सिद्ध पुरुष आहेत, त्यांना मनुष्य म्हटले जाते. त्यांना तुम्ही शिवी दिलीत तर ते सिद्ध पुरुष तुमच्यावर चिडतील, किंवा शाप तरी देतील.

प्रश्नकर्ता : अरिहंत आणि सिद्धांमध्ये काय फरक?

दादाश्री : सिद्ध भगवानांना शरीराचे ओझे उचलावे लागत नाही. अरिहंतांना शरीराचे ओझे उचलून चालावे लागते. त्यांना स्वत:च्या शरीराचे ओझे वाटते. जसे काही मोठा हंडा डोक्यावर घेऊन फिरत आहेत. त्यांची काही कर्मे शिल्लक आहेत, त्यांची पूर्ती केल्याशिवाय ते सिद्धगतीला जाऊ शकत नाहीत. म्हणजे त्यांची तेवढी कर्मे भोगण्याची शिल्लक आहेत.

नमो आयरियाणं...

हे दोन झाले, आता?

प्रश्नकर्ता : 'नमो आयरियाणं'...

दादाश्री : अरिहंत भगवंतांनी सांगितलेल्या आचारांचे जे स्वत: पालन करतात, आणि त्या आचारांचे दुसऱ्यांकडून पालन करवून घेतात अशा आचार्य भगवंतांना मी नमस्कार करीत आहे. त्यांनी स्वत: आत्मप्राप्ती केली आहे, आत्मदशा प्रकट झाली आहे. संयमसहित आहेत. परंतु आजकाल येथे जे आचार्य आहेत ते (खरेखुरे) आचार्य नाहीत. ते तर असे आहेत की त्यांचा जरासा अपमान झाला की ते लगेच फणा

काढतात. असे आचार्य असता कामा नयेत, अशांच्या दृष्टीत परिवर्तन झालेले नाही, दृष्टीत परिवर्तन झाल्यानंतर काम होईल. जे मिथ्या दृष्टीवाले आहेत, त्यांना आचार्य म्हणता येणार नाही. समकित (आत्मदृष्टी) प्राप्त झाल्यावर जे आचार्य होतात, त्यांना आचार्य म्हटले जाते.

आचार्य भगवंत कोण? हे जे दिसतात, लौकिक धर्माचे आचार्य, ते नाहीत. ज्यांना कुठल्याही प्रकारच्या (भौतिक) सुखांची इच्छा नाही, आणि फक्त स्वतःच्या आत्मसुखासाठीच आचार पाळतात (ते खरे आचार्य). आयरियाणं म्हणजेच ज्यांना आत्मा जाणल्यानंतर आचार्यपणा (जे स्वतः आचारांचे पालन करतात व दुसऱ्यांकडून आचार पाळून घेतात,) आहे, अशा आचार्य भगवंतांना मी नमस्कार करीत आहे. त्यात काही हरकत आहे का? तुम्हाला यात काही अडचण वाटते का? मग भले कोणीही असो, कोणत्याही जातीचा असो, परंतु ज्यांना आत्मज्ञान झाले आहे, अशा आचार्यांना मी नमस्कार करीत आहे.

आताच्या काळात असे आचार्य या जगात सर्व ठिकाणी उपस्थित नाहीत, पण काही ठिकाणी आहेत. परंतु असे आचार्य या इथे नाहीत. आपल्या भूमीवर नाहीत पण दुसऱ्या भूमीवर आहेत. म्हणून हा नमस्कार ते (आचार्य) जेथे असतील तेथे पोहोचतो आणि लगेचच आपल्याला त्याचे फळ मिळते.

प्रश्नकर्ता : ह्या आचार्यांमध्ये शक्ती नव्हती का? आचार्यपद केव्हा प्राप्त होते?

दादाश्री : हे जे आचार्यपद आहे ना, ते महावीर भगवंतानंतर एक हजार वर्षांपर्यंत सर्व ठीक चालले, आणि त्यानंतरचे जे आचार्यपद आहे ते लौकिक आचार्यपद आहे. नंतर मात्र अलौकिक आचार्य झालेच नाहीत.

प्रश्नकर्ता : मी अलौकिक आचार्यांबद्दल बोलत आहे.

दादाश्री : अलौकिक तर झालेच नाहीत, अलौकिक आचार्यांना तर भगवंत म्हणतात.

प्रश्नकर्ता : मग कुंदकुंदाचार्य... ?

दादाश्री : कुंदकुंदाचार्य झाले, परंतु ते महावीर भगवानांच्या नंतर सहाशे वर्षांनंतर झाले होते. कुंदकुंदाचार्य तर पूर्ण पुरुष होते. आणि आता मी सांगतो की, मागील पंधराशे वर्षांत आचार्य झालेच नाहीत.

प्रश्नकर्ता : परंतु या आचार्यांच्या ज्या काही कृती आहेत, त्या मागच्या महापुरुषांचे 'आगम' असतील किंवा वेदांताची सूत्रे असतील, त्यांच्यावर त्यांची मोहोर असल्यासारखीच आहे. म्हणून त्यांना आचार्य म्हटले आहे.

दादाश्री : ते तर म्हणतील, परंतु खरे आचार्य तर आत्मज्ञान झाल्यानंतरच म्हटले जातात.

आचार्य, प्रतापी सिंहासारखे

तीर्थंकर आमच्या कोणत्या कामास येतात? दर्शनाच्या कामी येतात आणि ऐकण्याच्या कामी येतात! ऐकणे केव्हा? जेव्हा देशना देत असतात तेव्हा ऐकण्याच्या कामी येतात, नाही तर दर्शनाच्या कामी येतात.

तेसुद्धा, ज्यांना फक्त दर्शनाचीच त्रुटी राहिली आहे, ते त्यांचे दर्शन घेऊन मोक्षाला जातात. त्यांच्या दर्शनानेच पूर्णाहुती प्राप्त होते, परंतु जो कोणी त्या स्टेजपर्यंत पोहोचला असेल त्याच्यासाठीच फक्त!

ज्याने आचार्यांकडून सर्व आचार जाणून घेतले आहेत, म्हणजेच त्या स्टेजपर्यंत आला असेल ना, त्याचे तेथे तीर्थंकर भगवंतांच्या दर्शनाने काम होते. म्हणजेच शेवटची परिपक्वता आचार्यांपाशीच होते, कारण आचार्य परिपक्व असतात. तीर्थंकरसुद्धा त्यांच्या महत्तेचा स्वीकार करतात. तीर्थंकर भगवानांना जर विचारले की 'या पाचमध्ये सर्वात मोठा कोण'?

तर तीर्थंकर भगवंत म्हणतील की, 'आचार्य भगवंतच मोठे.' तीर्थंकर भगवंताकडून अभिप्राय मागितला, तर अभिप्राय त्यांचाच म्हणावा लागेल ना!

प्रश्नकर्ता : परंतु असे का म्हणतील?

दादाश्री : कारण तीर्थंकर भगवंतांमध्ये एकशे आठ गुण असतात! आणि आचार्य महाराजात एक हजार आठ गुण असतात. अर्थात ते तर गुणांचे धाम समजले जातात! आणि ते सिंहासारखे असतात. त्यांच्या एका डरकाळीमुळे सर्व जण थरथरतात. जसे कोल्ह्याने मांस खाल्ले असेल, परंतु त्याने जर सिंहाला पाहिले तर पाहताक्षणीच मांसाची उलटी करून टाकेल! असाच आचार्य महाराजांचा प्रताप असतो. हो, कुणी जास्त पाप केले असेल, तर तो त्यांच्यासमोर आपल्या पापांची उलटी करून टाकतो. तीर्थंकरसुद्धा म्हणतात की, 'मी त्यांच्यामुळेच इथवर आलो आहे.' म्हणजे आचार्य भगवंत तर फार मोठे गुणधाम समजले जातात!

हे पाचही नवकार (नमस्कार) सर्वश्रेष्ठ पद आहे. त्यात पण आचार्य महाराजांची प्रशंसा तर तीर्थंकरांनासुद्धा करावी लागते. कारण ते तीर्थंकर कसे झाले? तर (त्यांच्यावेळी असणाऱ्या) आचार्य महाराजांच्या प्रतापामुळेच!

गणधर पार करतात बुद्धीचे स्तर

प्रश्नकर्ता : तर हे जे भगवंताचे गणधर असतात, ते सुद्धा आचार्यांच्या कक्षेत येतात?

दादाश्री : हो. आचार्य पदामध्येच येतात, कारण भगवंत या पदातून खालचे दुसरे काणतेच पद नाही. गणधर नाव का पडले? कारण त्यांनी बुद्धीचे पूर्ण भेदन केले आहे. आणि आचार्य महाराज तसे असतीलही किंवा नसतीलही. परंतु गणधरांनी तर बुद्धीचे सर्व स्तर पार केलेले असतात.

तो स्तर आम्ही पार केला आहे. एक चंद्राचा स्तर म्हणजे मनाचा स्तर आणि दुसरा सूर्याचा स्तर म्हणजे बुद्धीचा स्तर, या सूर्य चंद्राचे ज्यांनी भेदन केले आहे असे गणधर भगवंत, तरी सुद्धा ते तीर्थंकरांच्या आदेशात राहतात. आम्ही सुद्धा सूर्य-चंद्रांचे भेदन करून बसलो आहोत.

बर्फासारखा ताप

आचार्यांना संपूर्ण शास्त्र कंठस्थ असते आणि त्यांनी सर्व काही धारण केलेले असते. याउलट उपाध्याय स्वतः शिकतात आणि शिकवतात. आता ते अभ्यास करत असतात पण त्यांना आत्मप्राप्ती झालेली असते, म्हणजेच त्यांनी सम्यकत्व प्राप्त केलेले असते. हे उपाध्याय थोडे जास्त शिकलेले असतात, परंतु ते आचार्य महाराजांसमोर 'बापजी, बापजी' असे करत राहतात. ज्यांच्या डरकाळीमुळे साधू व उपाध्याय मांजरासारखे होतात, ते आचार्य! आणि साधूने जरी कितीही जोरात डरकाळी फोडली तरीसुद्धा आचार्य महाराज त्याची दखलसुद्धा घेत नाहीत.

आचार्य असे असतात की जर शिष्याच्या हातून काही चूक झाली तर त्यांच्यासमोर शिष्याला उलटी होते, कारण तो आत सहन करू शकत नाही. आचार्यांचा इतका अधिक ताप असतो, तरीसुद्धा ते कडक नसतात, ते क्रोध करत नाहीत. तरी पण त्यांचा कडकपणा जाणवतो, खूप ताप जाणवतो.

जसा हा हिम (बर्फ) पडतो ना, त्या हिमाचा ताप किती अधिक असतो? त्याला हिमताप असे म्हटले जाते, पण तरी त्यांच्यात क्रोध नसतो. क्रोध-मान-माया-लोभ असतील तर त्यांना आचार्य म्हणताच येणार नाही ना!

नाही तर आचार्य महाराज तर कसे असतात? त्यांचे तर काय सांगावे! त्यांची वाणी ऐकून तिथून उठायचे मनच होत नाही! आचार्यांना तर भगवंतच म्हटले जाते! ते काही सामान्य व्यक्ती नसतात.

दादा, खटपटी वीतराग

आमचे हे आचार्यपद म्हटले जाते, परंतु संपूर्ण वीतरागपद म्हटले जात नाही. पण आम्हाला जर वीतराग म्हणायचे असेल तर खटपटी वीतराग (कल्याणाच्या हेतूने खटपट करणारे) म्हणा. अशी खटपट की 'तुम्ही या, आपण सत्संग करू, आणि तुमच्यासाठी असे करू, तसे करू.' संपूर्ण वीतरागींमध्ये असे नसते. ढवळाढवळ पण नाही आणि दखल पण नाही. तुमचे हित होत आहे किंवा अहित होत आहे, हे सगळे ते पाहत बसत नाहीत. ते स्वतःच हितकारी आहेत. त्यांची हवा हितकारी आहे, त्यांची वाणी हितकारी आहे, त्यांचे दर्शन हितकारी आहे, परंतु ते तुम्हाला असे म्हणणार नाहीत की, 'तुम्ही असे करा.' आणि मी तर तुम्हाला सांगतो की, 'तुमच्यासोबत मी सत्संग करीन आणि तुम्ही थोडेतरी मोक्षाकडे वाटचाल करा.' तीर्थंकर तर एकच स्पष्ट वाक्य बोलतात की 'चारही गती अत्यंत दुःखदायी आहेत. म्हणून हे माणसा, इथून मोक्षाला जाण्याचे साधन प्राप्त करता येईल असा मनुष्यजन्म तुम्हाला प्राप्त झाला आहे, तेव्हा आता मोक्षाला जाण्याची कामना करा,' इतकेच बोलतात. तीर्थंकर आपल्या देशनेत बोलतात!

ह्या काळात येथे तीर्थंकर नाहीत आणि सिद्ध भगवंत तर स्वतःच्या देशात (सिद्धक्षेत्रात)च राहतात. म्हणून सध्या तीर्थंकरांचे प्रतिनिधी म्हणून आम्ही आहोत. हो, ते नाहीत म्हणून सर्व सत्ता आमच्या हातात आहे. कोणासही विचारल्याशिवाय आम्ही त्याचा निवांतपणे उपयोग करीत आहोत! पण आम्ही तीर्थंकरांना आमच्या माथी ठेवतो, म्हणून तर त्यांना येथे बसवले आहेत ना!

उपाध्यायांमध्ये विचार आणि उच्चार, असे दोनच असतात आणि आचार्यांमध्ये विचार, उच्चार आणि आचार, असे तिन्ही असतात. त्यांच्यात या तिघांची पूर्णाहुती झालेली असते, म्हणून त्यांना आचार्य भगवंत असे म्हटले जाते.

नमो उवज्झायाणं

प्रश्नकर्ता : 'नमो उवज्झायाणं' सविस्तर समजावून सांगा.

दादाश्री : उपाध्याय भगवंत! याचा अर्थ काय होतो? ज्यांना आत्म्याची प्राप्ती झाली आहे आणि जे स्वत: आत्म्याला जाणल्यानंतर सर्व शास्त्रांचा अभ्यास करतात आणि दुसऱ्यांकडून अभ्यास करवून घेतात, अशा उपाध्याय भगवंतांना मी नमस्कार करतो. उपाध्याय म्हणजे स्वत: सर्व समजतात, परंतु ते त्यांच्या आचरणात संपूर्णपणे आलेले नसते. ते मग वैष्णवांचे असतील, जैनांचे असो किंवा कोणत्याही धर्माचे असो पण त्यांनी आत्मा प्राप्त केलेला असतो. आजचे हे जे सर्व साधू आहेत ते सर्व यांच्या पंक्तीत बसत नाहीत, कारण त्यांनी आत्म्याची प्राप्ती केलेली नाही. आत्म्याच्या प्राप्तीनंतर क्रोध-मान-माया-लोभ नष्ट होतात, त्यांचा कमकुवतपणा जातो. अपमान केल्यावर फणा काढत नाहीत. आणि हे तर अपमान केल्यावर फणा काढतात ना? असे फणा काढणारे चालणार नाहीत तिथे.

प्रश्नकर्ता : आपण असे म्हटले की, उपाध्याय जाणतात, पण ते काय जाणतात?

दादाश्री : उपाध्याय म्हणजे जे आत्म्यास जाणतात, कर्तव्य जाणतात आणि आचारसुद्धा जाणतात. पण तरी त्यांच्यात काही आचार असतात आणि काही आचार यायचे बाकी असतात. संपूर्ण आचार प्राप्त न झाल्यामुळे ते उपाध्याय पदामध्ये आहेत. म्हणजे ते स्वत:ही अजून काही शिकत आहेत आणि दुसऱ्यांनाही शिकवतात.

प्रश्नकर्ता : म्हणजे आचारांत पूर्णता आलेली नसते का?

दादाश्री : हो, उपाध्यायांमध्ये आचारांची पूर्णता नसते. आचारपूर्णतेनंतरच आचार्य म्हटले जातात.

प्रश्नकर्ता : तर मग उपाध्याय पण आत्मज्ञानी असावेत?

दादाश्री : आत्मज्ञानी नाही, आत्मप्रतीतिवाले. पण प्रतीतिची डीग्री जरा जास्त असते, प्रतीति!

आणि पुढे?

नमो लोए सव्वसाहूणं...

प्रश्नकर्ता : 'नमो लोए सव्वसाहूणं.'

दादाश्री : 'लोए' म्हणजे लोक, तर या लोकात जेवढे साधू आहेत त्या सर्व साधूंना मी नमस्कार करतो. साधू कोणास म्हणतात? तर जे पांढरे शुभ्र कपडे घालतात, भगवे कपडे घालतात त्यांना साधू म्हणता येणार नाही. ज्यांनी आत्मदशा साधली (प्राप्त केली) ते साधू. अर्थात ज्यांना अजिबात देहाध्यास नाही, संसारदशा-भौतिकदशा नाही, परंतु आत्मदशा साधली, अशा साधूंना मी नमस्कार करतो. आता असे साधू कोठे भेटतील? असे साधू असतात का आता? परंतु या ब्रह्मांडात जेथे-जेथेही असे साधू आहेत, त्यांना मी नमस्कार करतो.

संसारी अवस्थेपासून मुक्त होऊन आत्मदशा प्राप्त करण्यासाठी प्रयत्न करतात, आत्मदशा साध्य करतात, अशा सर्वांना मी नमस्कार करतो. बाकी, योग वगैरे जे काही करतात त्या साऱ्या संसारी दशा आहेत. आत्मदशा, हीच अस्सल गोष्ट आहे. कोणकोणते योग संसार दशेत आहे? तर म्हणतात, एक आहे देहयोग, ज्यामध्ये आसने आदि करावी लागतात, त्याला देहयोग म्हणतात. मग दुसरा मनोयोग, येथे चक्रांवर स्थिरता ठेवणे हा मनोयोग म्हटला जातो. आणि जपयोग करणे, तो वाणीचा योग म्हटला जातो. हे तिन्ही स्थूल शब्द आहेत आणि त्याचे फळ, संसारफळच मिळते. म्हणजेच येथे बंगला मिळेल, गाड्या मिळतील. आणि आत्मयोग साधल्यावर मुक्ती मिळते, सर्व प्रकारची सुखे प्राप्त होतात. तोच अंतिम, मोठा योग म्हटला जातो. सव्वसाहूणं म्हणजे ज्यांनी आत्मयोग साधला आहे, अशा सर्व साधूंना मी नमस्कार करतो.

म्हणजे साधू कोण? तर ज्यांना आत्म्याची प्रतीति झाली आहे, त्यांची गणना आम्ही साधूंमध्ये केली. अर्थात या साहूणंना प्रथम प्रतीति आणि उपाध्यायांनाही प्रतीति, पण विशेष प्रतीति आणि आचार्यांना तर आत्मज्ञान झालेले असते. आणि अरिहंत भगवंत, ते पूर्ण भगवंत! अशा रीतीने नमस्कार केले आहेत.

पाचही इंद्रिये ऐकतील तेव्हा

प्रश्नकर्ता : भगवंतानी नवकाराच्या पाच पदांची रचना केली आहे, त्यामध्ये पहिले चार तर बरोबर आहेत; परंतु पाचव्यामध्ये नमो लोए सव्वसाहूणंच्या ऐवजी सव्वसाहूणं का नाही ठेवले?

दादाश्री : तर पत्र लिहा ना तुम्ही! त्याचे असे आहे, त्यांनी जसे म्हटले आहे तसेच, कानामात्रासहित बोलण्यास सांगितले आहे, कारण ती त्यांच्या श्रीमुखातून निघालेली वाणी आहे, त्याचा गुजराती अनुवाद करण्यास मनाई केली आहे, भाषा परिवर्तन करू नका, त्यांच्या श्रीमुखातून निघालेली ही वाणी आहे, महावीर भगवंतांच्या मुखातून, आणि जेव्हा ती वाणी बोलाल ना, तर ते परमाणूच असे संयोजित होतात की लोकांना आश्चर्य वाटते. परंतु हे तर असे बोलतात की स्वत:लाही ऐकू येत नाही, तेव्हा फळसुद्धा तसेच मिळेल ना! स्वत:ला फळाची माहिती पडत नाही. पाचही इंद्रिये ऐकतील असे बोलले तर खरे फळ प्राप्त होते. हो, डोळेसुद्धा पाहत राहतात, कानसुद्धा ऐकत राहतात, नाक सुगंध घेत राहते...

प्रश्नकर्ता : आपण तर रहस्यमय वाणी बोललात!

दादाश्री : हो, नवकार जर नुसते बोलत राहिले तर कान ऐकू शकत नाहीत, कान भुकेलेच राहतात, डोळे भुकेलेच राहतात, फक्त एक जीभच तोंडात फिरत राहते, तेव्हा मग फळ कसे मिळेल? म्हणजे पाचही इंद्रिये जेव्हा प्रसन्न होतील, तेव्हाच नवकार मंत्र फलित झाला असे म्हणता येईल. मंत्र म्हणतात खरे, परंतु कान ऐकतील, डोळे पाहतील, नाक सुगंध

अनुभवेल, त्या वेळी त्वचेस त्याचा स्पर्श व्हावा, असे सगळे झाले पाहिजे! त्यासाठीच आम्ही हा त्रिमंत्र मोठ्याने म्हणून घेतो.

केवळ साधक, नाही बाधक

जे आत्मदशा साधण्यासाठी साधना करतात, ते साधू, परंतु संसाराच्या आवडीसाठी जे साधना करतात, ते साधू नाहीत. आवडीसाठी, मानासाठी, कीर्ती मिळविण्यासाठी केल्या जाणाऱ्या साधना वेगळ्या आहेत. याउलट आत्म्यासाठी केलेल्या साधनेत हे सर्व नसते. अशा सर्व साधूंना मी नमस्कार करतो. बाकीच्या सर्वांना साधू म्हणता येणार नाही.

जो आत्मदशा साधतो, त्याला साधू म्हटले जाते, त्या सगळ्यांना मी नमस्कार करतो. इतर सर्वांना साधू म्हटले जात नाही. देहावस्था, देहाच्या रुबाबासाठी, देहाच्या सुखाची इच्छा ठेवतात, परंतु हे सर्व चालत नाही ना! हिंदुस्तानात क्वचित एखादा असा संत असेल. (किंवा) एकसुद्धा नसेल. असे साधू दुसऱ्या क्षेत्रात आहेत. ते दुसऱ्या जागी आहेत, म्हणजे आपला नमस्कार तेथे पोहोचतो आणि तेव्हाच आपल्याला फळ मिळते.

लोकांनी जेवढे ठरविले आहे तेवढेच ब्रम्हांड नाही, ब्रम्हांड फार मोठे आहे, विशाल आहे, त्या सर्व साधूंना मी नमस्कार करतो.

प्रश्नकर्ता : लोए म्हणजे काय?

दादाश्री : नमो लोए सव्वसाहूणं. लोए म्हणजे लोक, या लोकाशिवाय दुसरा अलोक आहे; तेथे काहीच नाही. अर्थात लोकात जे सर्व साधू आहेत त्यांना मी नमस्कार करतो.

प्रश्नकर्ता : म्हणजे आत्मदशा साधल्यावर आत्मज्ञान होते का?

दादाश्री : हो.

प्रश्नकर्ता : आणि आत्मदशा साधल्यावर आत्म्याचा अनुभव येतो, असे का?

दादाश्री : तो आत्मदशा साधतो म्हणजे अनुभवाच्या दिशेत वेगाने धावतो. साधना करतो. साधनेचा अर्थ काय? 'आत्मभावना करत जीव लहे केवलज्ञान रे!' परंतु आत्मभावना त्याला प्राप्त झाली पाहिजे ना? आम्ही येथे जे ज्ञान देतो, त्याने आत्मदशेचीच प्राप्ती करवितो आणि ती प्राप्त केल्यानंतर मग त्याला पुढील दशा प्राप्त होते, आणि त्यामध्ये कोणी जसजसा पुढे जातो त्याला उपाध्याय दशा प्राप्त होते. येथे या काळात शेवटी कोणत्या पदापर्यंत पोहचू शकतो? तर आचार्यपदापर्यंत जाऊ शकतो. त्याहून पुढे जाता येत नाही.

प्रश्नकर्ता : आम्ही कसे ठरवू शकतो की हा आत्मदशा साधतो आहे की नाही?

दादाश्री : हो, आपण त्याचे बाधक गुण बघितले तर कळू शकते. आत्मदशा साधणारा मनुष्य फक्त साधकच असतो, बाधक नसतो. साधू नेहमी साधक असतात आणि सध्याच्या काळातील जे साधू आहेत ते दूषमकाळाच्या प्रभावामुळे साधक नाहीत, ते साधक-बाधक आहेत. साधक-बाधक म्हणजे बायको-मुलांना सोडून, तप-त्याग वगैरे करतात. आज सामायिक, प्रतिक्रमण करून शंभर रुपये मिळवतात, परंतु शिष्यासोबत बेबनाव झाल्यावर त्याच्यावर संतापतात, त्यामुळे मग दीडशे रुपये गमावून बसतात. म्हणून ते बाधक आहेत. आणि खरा साधू कधीच बाधक होत नाही, साधकच असतो. जितके साधक असतात ना, तेच सिद्ध दशा प्राप्त करू शकतात!

आणि हे तर बाधक आहेत, त्यांना छेडल्याबरोबरच चिडून जाण्यास वेळ लागत नाही ना! म्हणजे ते साधू नाहीत, त्यांना त्यागी म्हटले जातात. आजच्या काळानुसार त्यांना साधू म्हणता येईल. बाकी, सध्या तर साधू-त्यागींचा क्रोध उघडपणे दिसून येतो ना! अरे! ऐकूसुद्धा येतो, जो क्रोध ऐकू येत असेल तो क्रोध मग कसा असेल?

प्रश्नकर्ता : अनंतानुबंधी?

दादाश्री : हो. जो क्रोध दुसऱ्यास भयभीत करील, आम्हाला ऐकू (पाहू) येईल, तो अनंतानुबंधी म्हटला जातो.

ॐ चे स्वरूप

प्रश्नकर्ता : ॐ, हा नवकार मंत्राचे छोटे रूप आहे?

दादाश्री : हो, समजून ॐ बोलण्याने धर्मध्यान होते.

प्रश्नकर्ता : नवकार मंत्राच्या एवजी ॐ, एवढेच म्हटले तर चालेल का?

दादाश्री : हो, परंतु ते समजून बोलतात तर! हे लोक बोलतात ते तर अर्थहीन असते, खरा नवकार मंत्र म्हटल्यावर घरात क्लेश होणे थांबते. आता घरोघरी क्लेश होणे बंद झाले आहेत ना?

प्रश्नकर्ता : क्लेश तर नाही थांबले.

दादाश्री : क्लेश चालूच आहेत? क्लेश बंद झाले नसतील तर समजावे की आतापर्यंत हा नवकार मंत्र चांगल्या तऱ्हेने समजून बोलत नाहीत.

हा जो नवकार मंत्र आहे, तो बोलल्याने ॐ (पंच परमेष्टि) खुश होतात, भगवंत खुश होतात. फक्त ॐ बोलण्याने कधी ॐ खुश होत नाहीत. म्हणून हा नवकार मंत्र सुद्धा म्हणा! हा नवकार मंत्र तेच ॐ आहे! या सर्वांच्या संक्षिप्तरूपात हा ॐ शब्द ठेवला आहे. करणाऱ्यांनी लोकांच्या हितासाठीच असे केले आहे, परंतु लोकांना हे समजत नसल्यामुळे सगळे उलटेच झाले.

ते पोहोचते अक्रमच्या महात्म्यांना

भगवंतांनी ॐ स्वरूप कोणाला म्हटले आहे?

ज्याला मी येथे ज्ञान देतो ना, तो त्या दिवसापासूनच 'मी शुद्धात्मा आहे' बोलायला लागतो, तेव्हापासून तो साधू झाला, शुद्धात्मदशा साधतो

तो साधू. म्हणून आपले हे महात्मा, जेवढ्यांना मी हे ज्ञान दिले आहे, त्यांना हा नवकार पोहोचतो. हो, लोक नवकार मंत्र म्हणतात ना, त्याची जबाबदारी तुमच्यावर (ज्ञान प्राप्त महात्म्यांच्या वर) येते, कारण तुम्ही सुद्धा नवकारात आलात. आत्मदशा साधेल तो साधू.

त्यानंतर हळूहळू थोडे-थोडे तुम्ही स्वत: समजत गेले आणि थोडे-थोडे दुसऱ्यांनाही समजावू शकाल असे झालात की मग तुम्ही साधूच्याही पुढे गेलात. तेव्हापासून तुम्ही उपाध्याय व्हायला लागले. आणि आचार्यपद तर या काळात लवकर मिळेल असे नाही! आम्ही गेल्यानंतर निघेल ती गोष्ट वेगळी आहे.

नवकाराचे महात्म्य

'एसो पंच नमुक्कारो' अर्थात हे जे वरती सांगितले, त्या पाचांना नमस्कार करतो.

'सव्व पावप्पपणासणो' म्हणजे हे सर्व पापांचा नाश करणारे आहे. ते म्हटल्यामुळे सर्व पापे भस्मीभूत होतात.

'मंगलाणं च सव्वेसिं' म्हणजे सर्व मंगलांमध्ये...

'पढमं हवई मंगलम्' म्हणजे हे प्रथम मंगल आहे. ह्या दुनियेत जे सर्व मंगल आहेत, त्या सर्वात सर्व प्रथम मंगल हे आहे, सर्वात मोठे मंगल हे आहे, असे सांगू इच्छितात.

बोला आता, हे आपण सोडायला पाहिजे का? पक्षपातासाठी सोडून द्यायला पाहिजे? भगवंत निष्पक्षपाती असतील की पक्षपाती असतील?

प्रश्नकर्ता : निष्पक्षपाती.

दादाश्री : तेव्हा मग जसे भगवंतांनी सांगितले आहे तसेच त्यांच्या निष्पक्षपाती मंत्राना भजा.

त्रिमंत्रानी सुसह्य होते भोगणे

प्रश्नकर्ता : त्रिमंत्रात सव्व पावप्पणासणो येते, ते साऱ्या पापांचा नाश करणारे आहे, तर काय ती भोगल्याशिवायच नष्ट होतात?

दादाश्री : भोग तर येणारच. असे आहे की, तुम्ही येथे माझ्याजवळ चार दिवस राहिला तरी तुम्हाला कर्मे तर भोगावीच लागणार परंतु ते भोग माझ्या हजेरीत हलके (सुसह्य)होऊन जातील. तसेच त्रिमंत्राच्या हजेरीमुळे भोगण्यात बराच फरक पडतो. मग तुमच्यावर त्याचा जास्त परिणाम होणार नाही.

आता एका माणसाला ज्याला ज्ञान नाही, त्याला चार दिवसासाठी तुरुंगात टाकले तर त्याला किती घुसमट होईल? आणि ज्ञान असलेल्याला तुरुंगात टाकले, तर? त्याचे कारण हेच की भोग तर तेच आहेत पण त्या भोगाचा आत परिणाम होत नाही.

व्यवस्थितमध्ये असेल तरच जपले जाईल

प्रश्नकर्ता : आपण म्हणता की त्रिमंत्र आमच्या साऱ्या अडचणी दूर करतो, आपण हेही म्हणता की सर्व 'व्यवस्थित'च आहे, तर मग त्रिमंत्रामध्ये शक्ती कोठून आली?

दादाश्री : 'व्यवस्थित' म्हणजे काय की जर अडचण दूर होणार नसेल, तर तोपर्यंत आमच्याकडून त्रिमंत्र बोलले जात नाहीत, तेव्हा असेच 'व्यवस्थित' आहे, असे समजावे.

प्रश्नकर्ता : परंतु त्रिमंत्र म्हटल्यावर सुद्धा अडचण दूर झाली नाही, तर काय समजावे?

दादाश्री : ती अडचण किती मोठी होती आणि ती किती कमी झाली, ते तुम्हाला कळत नाही, पण आम्हाला ते कळते.

नवकार म्हणजे नमस्कार

प्रश्नकर्ता : काही लोक 'नमो लोए सव्वसाहूणं' पर्यंतच म्हणतात आणि काही लोक 'एसो पंच नमुक्कारो' आणि शेवटपर्यंत म्हणतात. दोन्ही पैकी खरे कोणते?

दादाश्री : 'एसो पंच नमुक्कारो'च्या नंतरची चार वाक्ये नाही म्हटली तरी चालेल. मंत्र तर पाचच आहेत आणि पाठीमागची चार वाक्ये तर त्याचे महात्म्य समजावण्यासाठी लिहीली गेली आहेत.

प्रश्नकर्ता : नव(नऊ) पदांच्या हिशोबाने हा नवकार मंत्र म्हटला जातो ना?

दादाश्री : नाही, नाही, असे नाही. ही नऊ पदे नाहीत. हा नमस्कार मंत्र आहे, त्याऐवजी नवकार झाला. हा मूळ शब्द नमस्कार मंत्र आहे, त्याऐवजी मागधी भाषेत नवकार म्हणतात. म्हणजे नमस्कारलाच नवकार बोलतात. नऊ पदांशी याचा काहीही संबंध नाही. हे पाचच नमस्कार आहेत.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय...

प्रश्नकर्ता : मग 'ॐ नमो भगवते वासुदेवाय' समजावून सांगा.

दादाश्री : वासुदेव भगवंत! म्हणजे जे वासुदेव भगवंत नराचे नारायण झाले, त्यांना मी नमस्कार करीत आहे. जेव्हा ते नारायण होतात, तेव्हा त्यांना वासुदेव म्हणतात.

प्रश्नकर्ता : श्रीकृष्ण, महावीर स्वामी हे सगळे कोण आहेत?

दादाश्री : ते सगळे तर भगवंत आहेत, ते देहधारी रूपात भगवंत म्हटले जातात, त्यांना भगवंत का म्हटले जाते, तर त्यांच्या आत संपूर्ण भगवंत प्रकट झाले आहेत. म्हणून आम्ही त्यांना देहासहित भगवंत म्हणतो.

आणि जे महावीर भगवंत झाले, ऋषभदेव भगवंत झाले ते पूर्ण

भगवंत म्हटले जातात. कृष्ण भगवंतांना तर वासुदेव भगवंत म्हटले जाते, त्यात काही शंका नाही ना? वासुदेव म्हणजे नारायण, जे नराचे नारायण झालेले, असे भगवंत प्रकट झालेले. त्यांना आपण भगवंत म्हणतो.

वासुदेवांची गणना भगवंतांमध्ये होते. शिवांची गणना भगवंतांमध्ये होते आणि सच्चिदानंद, तेसुद्धा भगवंतांमध्येच धरले जातात. आणि हे पाचही परमेष्टिसुद्धा भगवंतांमध्येच धरले जातात, कारण ते खरेखुरे साधक असतात, ते सर्वच भगवंतांमध्येच धरले जातात! परंतु पंच परमेष्टी हे कार्य-भगवंत म्हटले जातात, आणि वासुदेव आणि शिव हे कारण-भगवंत म्हटले जातात. कार्य-भगवंत होण्याच्या कारणांचे ते सेवन करीत आहेत.

नराचा नारायण!

प्रश्नकर्ता : 'ॐ नमो भगवते वासुदेवाय' याचे विशेष स्पष्टीकरण करा.

दादाश्री : हे श्रीकृष्ण भगवंत वासुदेव आहेत, ऋषभदेव भगवंतांच्या काळापासून आजपर्यंत असे नऊ वासुदेव झाले आहेत. वासुदेव म्हणजे जे नराचे नारायण झाले, त्या पदाला वासुदेव म्हणतात. तप-त्याग काहीच नाही. त्यांचे तर मारझोड-भांडणतंटे सगळे काही त्यांच्या प्रतिस्पर्ध्याशी होतात. म्हणून तर त्यांच्या प्रतिस्पर्ध्याच्या रूपात प्रतिवासुदेव जन्म घेतात, ते प्रतिनारायण म्हटले जातात. त्या दोघांची भांडणे होत राहतात. आणि त्यावेळी नऊ बलदेवसुद्धा असतात. कृष्ण वासुदेव म्हटले जातात आणि बलराम (श्रीकृष्णाचे वडीलबंधू) यांना बलदेव म्हटले जाते. रामचंद्रांना वासुदेव म्हटले जात नाही, रामचंद्राना बलराम म्हटले जाते. लक्ष्मण वासुदेव म्हटले जातात आणि रावण प्रतिवासुदेव म्हटले जातात. रावण पूज्य आहेत. रावण खास पूजा करण्याच्या योग्य आहेत. लोक त्यांचे पुतळे जाळतात. भयंकर रीतीने जाळतात ना! पहा ना! असे उलटे ज्ञान जेथे पसरले आहे, त्या देशाचे कसे भले होईल? रावणाचे पुतळे जाळू नयेत.

या काळाचे वासुदेव कोण ? तर कृष्ण भगवंत. त्यामुळे हे नमस्कार कृष्ण भगवंतांना पोहोचतात. त्यांचे जे शासनदेव असतील, त्यांना पोहोचतात!

वासुदेव पद, अलौकिक

वासुदेव तर कसे असतात ? त्यांच्या एका डोळ्यानेच लाखो लोक घाबरतील असे तर वासुदेवांचे डोळे असतात. त्यांचे डोळे पाहूनच घाबरतात. वासुदेव पदाचे बीज कधी पडेल ? वासुदेव होणार असतील तर कितीतरी जन्माआधी त्यांचा प्रभाव असतो. वासुदेव जेव्हा चालतात तेव्हा धरणीमाता कापते! हो, धरणीखालून आवाज येतो. ते बीजच वेगळ्या प्रकारचे असते. त्यांच्या उपस्थितीनेच लोक इकडे-तिकडे होऊन जातात. त्यांची गोष्टच निराळी आहे. वासुदेव तर मुळात जन्मापासूनच ओळखले जातात की ते वासुदेव होणार आहेत. कित्येक अवतारानंतर वासुदेव अवतरणार असतील, त्यांचे संकेत आजपासूनच मिळण्यास सुरुवात होते. तीर्थंकर ओळखू येत नाहीत, परंतु वासुदेव ओळखता येतात. त्यांची लक्षणेच निराळ्या तऱ्हेची असतात! प्रतिवासुदेव सुद्धा असेच असतात.

प्रश्नकर्ता : तर मग तीर्थंकरांना मागच्या अवतारांत कसे ओळखता येते ?

दादाश्री : तीर्थंकर तर सरळसोट असतात. त्यांची लाइनच सरळ असते. त्यांचे दोष होतच नाहीत, त्यांच्या लाइनीत दोष येतच नाहीत आणि दोष आलेच तर कोणत्याही तऱ्हेने (ज्ञानाने)पुन्हा मूळ स्थितीत येतात. ती लाइनच वेगळी आहे, परंतु वासुदेव किंवा प्रतिवासुदेव यांच्याबाबतीत तर कित्येक अवतारांच्या आधीपासूनच असे गुण असतात. वासुदेव होणे म्हणजे नराचा नारायण होणे, असे म्हटले जाते. नराचे नारायण म्हणजे कुठल्या फेजपासून, जसे पाडवा होतो तेव्हापासूनच कळत नाही का, की आता पौर्णिमा होणार आहे. त्याचप्रमाणे कित्येक जन्माआधीच समजून येते की हे वासुदेव होणार आहेत.

कृष्ण किंवा रावण यांच्या विरुद्ध बोलू नये

हे जे त्रेसष्ठ शलाका पुरुष म्हणतात ना, त्यांच्यावर भगवंतांनी मोहोर लावली की हे सगळे भगवंत होण्याच्या योग्यतेचे आहेत. म्हणून आपण फक्त अरिहंतांची भक्ती केली आणि या वासुदेवांची भक्ती केली नाही तरी वासुदेव भविष्यात अरिहंत होणारच आहेत. जर वासुदेवांच्या विरुद्ध बोलले तर आपले काय होणार? लोक म्हणतात ना, 'कृष्णास असे झाले आहे, तसे झाले आहे...' अरे, असे बोलू नये. त्यांच्या बाबतीत काहीही बोलू नका. त्यांची गोष्टच निराळी आहे आणि तू जे ऐकून आला आहेस ती गोष्ट निराळी आहे. जोखीमदारी का अंगावर घ्यावी? जे कृष्ण भगवंत येत्या चोवीसीत तीर्थंकर होणार आहेत, जे रावण येत्या चोवीसीत तीर्थंकर होणार आहेत, त्यांच्या विषयी बोलून का जोखीमदारी ओढवून घ्यावी?

त्रेसष्ठ शलाका पुरुष

शलाका पुरुष म्हणजे मोक्षाला जाण्यास योग्य श्रेष्ठ पुरुष. मोक्षाला तर दुसरे लोकसुद्धा जातील परंतु हे श्रेष्ठ पुरुष म्हटले जातात. म्हणून ते ख्यातिसहीत आहेत. संपूर्ण ख्यातनाम होऊन मोक्षाला जातात. हो, त्यामध्ये चोवीस तीर्थंकर असतात, बारा चक्रवर्ती असतात, नऊ वासुदेव असतात, नऊ प्रति-वासुदेव असतात आणि नऊ बलदेव असतात. बलदेव वासुदेवांचे मोठे भाऊ असतात! ते नेहमी सोबतच असतात. ही नॅचरल एडजॅस्टमेंट (नैसर्गिक) आहे. त्यात बदल होत नाही. नॅचरलमध्ये कधीच फेरफार होत नाही. जसे की पाण्यासाठी 2H आणि O च पाहिजे, त्यासारखीच गोष्ट आहे ही!

ही सायंटिफिक गोष्ट आहे. त्रेसष्ठ हा माझा शब्द नाही, त्रेसष्ठच्या ऐवजी चोसष्ठ सुद्धा ठेवला असता; परंतु ही निसर्गाची रचना किती सुंदर व व्यवस्थित आहे.

बोलतेवेळी उपयोग...

आपण ॐ नमो भगवते वासुदेवाय बोलू, तेव्हा कृष्ण भगवंत पण दिसतील आणि आपण शब्द पण बोलू. आता कृष्ण भगवंत, जे आपल्या दर्शनात आलेले असतील, त्यांचे कोणतेही चित्र डोळ्यांसमोर उमटले असेल, मग ते मुरलीवाले असोत किंवा दुसऱ्या कुठल्या रूपात असोत पण या उच्चाराबरोबर लगेच ते दिसले पाहिजेत, बोलताक्षणीच दिसले पाहिजेत. बोलते वेळी दिसले नाही, तर त्याचा अर्थच काय?

फक्त नाव घेतले तर फक्त नाव घेण्याचे फळ मिळेल, परंतु त्याबरोबर त्यांची मूर्ती दिसली, तर दोन्ही फळ मिळतील. नाव आणि स्थापना असे दुहेरी फळ मिळाले तर खूप झाले.

प्रश्नकर्ता : 'नमो अरिहंताणं'चा जप करतेवेळी मनात कोणत्या रंगाचे चिंतन केले पाहिजे?

दादाश्री : 'नमो अरिहंताणं'चा जप करताना कोणत्याही रंगाचे चिंतन करण्याची काहीच गरज नाही. आणि जर चिंतन करायचे असेल तर डोळे मिटून न..मो..अ..रि..हं..ता..णं असे एक एक शब्द नजरेसमोर यायला हवेत. त्यामुळे पुष्कळ चांगले फळ प्राप्त होते, तुम्ही डोळे बंद करून म्हणा बघू, न..मो..अ..रि..हं..ता..णं, ही अक्षरे म्हणत असताना मनात वाचू शकत नाही का? अभ्यास करा, तर मग तुम्ही वाचू शकाल.

मग 'ॐ नमो भगवते वासुदेवाय' याला पण तुम्ही डोळे मिटून म्हणाल तर प्रत्येक अक्षर तुम्हाला दिसेल. अक्षरांसोबत म्हणू शकाल. तुम्ही दोन दिवस अभ्यास करा, तिसऱ्या दिवशी तुम्हाला खूपच सुंदर दिसेल.

मंत्राचे अशा तऱ्हेने चिंतन करायचे असते. त्यालाच ध्यान म्हणतात. जर या त्रिमंत्राचे असे ध्यान केले, तर फारच उत्तम ध्यान होईल.

ॐ नमः शिवाय...

प्रश्नकर्ता : 'ॐ नमः शिवाय'चा अर्थ विस्ताराने सांगा.

दादाश्री : ह्या जगात जे कल्याण स्वरूप झालेले आहेत, आणि जे जिवंत आहेत, ज्यांचा अहंकार लोप पावला आहे, त्या सगळ्यांना शिव म्हणतात. शिव नावाचा कोणी मनुष्य नाही. शिव तर स्वतः कल्याण स्वरूपच आहेत. म्हणून जे स्वतः कल्याणस्वरूप झालेले आहेत आणि दुसऱ्यांना कल्याणाचा मार्ग दाखवितात, त्यांना मी नमस्कार करतो.

जे कल्याणस्वरूप झालेले आहेत, ते भले हिंदुस्तानात असोत किंवा कोठेही असोत, त्या सर्वांना मी नमस्कार करतो. कल्याणस्वरूप झालेत असे कोणाला म्हणता येईल ? ज्यांच्यासाठी मोक्षलक्ष्मी माळ घेऊन तयार असेल. मोक्षलक्ष्मी विवाहासाठी तयार असेल त्यांना कल्याणस्वरूप झालेत असे म्हणता येईल.

शंकर नीळकंठ का ?

आपण शंकराच्या देवळात जाऊन म्हणतो ना,

'त्रिशूळ असूनही जगतातील विष पिणारा,
शंकर पण मीच आणि नीळकंठ पण मीच आहे.'

मीच शंकर आणि मीच नीळकंठ, असे का म्हटले ? तर या जगात ज्यांनी ज्यांनी विष पाजले, ते सर्वच्या सर्व पिऊन टाकले. आणि तुम्ही प्यायलात तर तुम्ही पण शंकर व्हाल. कुणी शिवी दिली, कोणी अपमान केला तर आशीर्वाद देऊन, समभावाने सर्वच विष पिऊन टाकलेत तर तुम्ही शंकर व्हाल. तसे तर समभाव राहू शकत नाही, परंतु जेव्हा आपण विष पाजणाऱ्याला आशीर्वाद देतो तेव्हा समभाव येतो. नुसताच समभाव ठेवायला गेलो तर विषम भाव होऊन जाईल.

महादेव विषाचे सांसारिक कष्टांचे सर्व पेले प्यायले होते, ज्यांनी

विषाचे पेले दिले त्यांचे घेऊन पिऊन टाकले, आम्ही पण असे विषाचे पेले पिऊन महादेवजी झालो. तुम्हाला देखील महादेव व्हायचे असेल तर असे करा. अजूनही वेळ निघून गेली नाही. पाच दहा वर्षे प्यायले तरी फार झाले. मग तुम्हीसुद्धा महादेव व्हाल. पण तुम्ही तर विषाचा पेला तो पाजेल त्याआधी तुम्हीच त्याला पाजता! 'घे, मला महादेव व्हायचे नाही, तूच हो महादेव!' असे म्हणता!

शिवोहम् केव्हा म्हणू शकतो?

प्रश्नकर्ता : काही लोक 'शिवोहम्, शिवोहम्' असे म्हणतात, ते काय आहे?

दादाश्री : त्याचे असे आहे, की या काळात नाही परंतु पूर्वी जे शिवस्वरूप झाले असतील, मागच्या जन्मात जे शिवस्वरूप झाले असतील, ते 'शिवोहम्' बोलू शकतात, त्यांचीच नक्कल त्यानंतर त्यांच्या शिष्यांनी केली. आणि मग त्यांची नक्कल त्या शिष्यांच्या शिष्यांनी आणि त्यांच्याही शिष्यांनी केली. अशा तऱ्हेने सर्व नक्कलच करतात. असे करून थोडेच शिव होणार आहेत? घरात रोजच बायकोसोबत भांडणे होतात आणि तेथे 'शिवोहम्, शिवोहम्' करतात, अरे, शिवाला का बदनाम करता? बायको भांडत असेल आणि 'शिवोहम्' म्हणत असेल तर शिवाची बदनामी होणार की नाही?

प्रश्नकर्ता : जेवढा वेळ 'शिवोहम्' बोलतो तेवढा वेळ तरी बायकोशी भांडत नाही ना?

दादाश्री : नाही, 'शिवोहम्' बोलूच नये. मग तर त्याला पुढे जाण्यासाठी मार्गदर्शनाची गरजच राहिली नाही ना? कारण ही शेवटच्या स्टेशनची गोष्ट झाली, म्हणून मग अन्य स्टेशनवर जाण्याची गरजच उरली नाही ना! असे बोलू शकत नये. जोपर्यंत स्वत:जवळ शेवटच्या स्टेशनचे लायसन्स येत नाही, तोपर्यंत 'शिवोहम्' बोलू शकत नाही. 'मी शुद्धात्मा

आहे' असेसुद्धा बोलू शकत नाही. त्याचे भान असले पाहिजे. जे काही बोलाल त्याचे भान असले पाहिजे. बेभान अवस्थेत तर काही लोक असे बोलतात की, 'अहम् ब्रह्मास्मि.' अरे, पण कसला? ब्रह्म काय आणि ब्रह्मास्मि काय? असे तू काय समजलास की सारखे सारखे असे बोलत असतोस? त्या लोकांनी असेच शिकवले होते, 'अहं ब्रह्मास्मि;' परंतु त्याचा अनुभव असायला हवा, तुम्ही शुद्धात्मा आहात, पण तुम्हाला शुद्धात्म्याचा अनुभव असायला हवा. असेच काही बोलू शकत नाही. शिवोहम् बोलू शकतो का? तुम्हाला काय वाटते? अनुभव झाल्याशिवाय बोलू शकत नाही. हे तर आपल्याला समजायचे आहे की शेवटी आपले स्वरूप शिवाचे आहे. परंतु असे म्हणू शकत नाही. नाही तर असे बोलण्याने मधली दुसरी सर्व स्टेशन्स राहून जातील.

प्रश्नकर्ता : 'शिवोहम्' बोलतो पण तो अज्ञानतेमुळेच बोलतो ना? समजतच नाही म्हणून बोलतो ना?

दादाश्री : हो, अज्ञानतेमुळेच बोलतो, पण मनात तर त्याला असेच वाटते ना, की 'आपण शिवोहम्' म्हणजे 'मीच शिव आहे' तेव्हा आता कसलीच प्रगती करायची शिल्लक राहिली नाही. असे तर तो समजतो. आणि जे लोक 'सोहम् सोहम्' बोलतात, तर ते बोलू शकतो. कारण सोहम्चे मराठी रूपांतर काय असेल?

प्रश्नकर्ता : 'तो मी आहे.'

दादाश्री : 'तो मी आहे.' असे बोलू शकतो परंतु शिवोहम् बोलू शकत नाही. 'तो मी आहे' म्हणजेच जो आत्मा आहे किंवा भगवंत आहे, 'तोच मी आहे.' असे बोलू शकतो, 'तूहीं, तूहीं' (तूच तूच) बोलू शकतो, परंतु 'मीच, मीच' बोलू शकत नाही. 'तूहीं, तूहीं' बोलू शकतो, कारण तेव्हा अज्ञानतेतसुद्धा 'मी' आणि 'तू' हे दोन्ही वेगळेच आहेत, पहिल्यापासूनच. आणि ते असे बोलतात त्यात चुकीचे तरी काय आहे? ते दोन्ही तर वेगळेच आहेत.

प्रश्नकर्ता : शिवोहम् म्हणजे काय?

दादाश्री : 'मला शिव व्हायचे आहे, या लक्ष्यापर्यंत पोहोचायचे आहे' असे ज्याला वाटत आहे तोच म्हणतो की मी शिवोहम् आहे! शिव म्हणजे स्वत:च कल्याणस्वरूप झाला, तो स्वत:च महादेव झाला.

फरक आहे शिव आणि शंकर यामध्ये

प्रश्नकर्ता : शिव आणि शंकर यात काय फरक आहे? शिवाला कल्याणपुरुष म्हटले, तर काय शंकर देवलोकात आहे का?

दादाश्री : शंकर एकच नाही, तर अनेक शंकर आहेत. जेव्हापासून समतेत आला ना, तेव्हापासून 'सम् कर' म्हणजे शंकर म्हणवला गेला! अर्थात पुष्कळ शंकर आहेत, परंतु ते सर्व उच्चगतीत आहेत. जो 'सम्' करतो तो शंकर.

'ॐ नम: शिवाय' बोलताना एकीकडे शिवस्वरूप डोळ्यासमोर यावे आणि दुसरीकडे आपण बोलत राहावे.

ही आहे परोक्षभक्ती

तुम्ही महादेवाला भजता. परंतु महादेव तुमच्या आत बसलेल्या शुद्धात्म्याला पत्र लिहितात की, घ्या, हे आपले सामान आहे माझे नाही. याला परोक्ष भक्ती म्हटली जाते. अशा प्रकारे कृष्णाची भक्ती केली किंवा दुसऱ्या कोणाची भक्ती केली, ती परोक्ष भक्ती म्हटली जाते. जर ह्या मूर्त्या नसत्या तर काय झाले असते? त्या खऱ्या भगवंताचा विसर पडला असता आणि मूर्तीलासुद्धा विसरले असते, म्हणून त्या लोकांनी जागोजागी मूर्त्या ठेवल्या. महादेवाचे देऊळ आले की दर्शन करतात. पाहिले तर दर्शन होईल ना! पाहिले तर आठवण येईल की नाही? आणि आठवण आली म्हणजे दर्शन करतील. यासाठीच या मूर्त्यांची स्थापना केली आहे, परंतु शेवटी गोळा बेरीज तर आत बसलेल्याला ओळखण्यासाठीच हा सारा खटाटोप आहे.

सच्चिदानंदमध्ये सामावले सर्व मंत्र

हा त्रिमंत्र आहे त्यामध्ये प्रथम जैनांचा मंत्र आहे, नंतर वासुदेवांचा आणि शिवांचा मंत्र आहे. आणि या सच्चिदानंदमध्ये तर हिंदू, मुस्लीम, युरोपियन वगैरे सर्वच आले. म्हणजे सच्चिदानंदमध्ये सर्व लोकांचे मंत्र येतात.

हे सर्व मंत्र एकत्र म्हटले, हे मंत्र निष्पक्षपातीपणाने म्हटले तर भगवंत आपल्यावर खुश होतात. एका व्यक्तीची बाजू घेतली की, 'ॐ नमः शिवाय, ॐ नमः शिवाय' फक्त हेच बोलत राहिलो, तर ते बाकीचे सर्व खुश होणार नाहीत. आपण ह्यामुळे तर सर्व देव खुश होतात.

जे मतमतांतरात पडले आहेत त्यांचे इथे काम नाही. मतांच्या बाहेर निघतील, तेव्हा काम होईल.

कशी-कशी माणसे हिंदुस्तानात आहेत, अजूनही! हिंदुस्तान काही नष्ट झालेला नाही. हा हिंदुस्तान नष्ट होणारही नाही. ही तर मुळात आर्यभूमी आहे. आणि ज्या भूमीवर तीर्थंकरांचा जन्म झाला! फक्त तीर्थंकरच नाही, त्रेसष्ठ शलाका पुरुष ज्या देशात जन्म घेतात, तो देश आहे हा!

बोला पहाडी आवाजात...

आणि हे मनात 'नमो अरिहंताणं' वगैर सर्व म्हणतात पण तेव्हा मनात तर काही तरी उलट-सुलटच चालत असते, त्यामुळे काही निष्पत्ती होत नाही. म्हणूनच सांगितले होते की एकांतात जाऊन खूपच मोठ्याने, पहाडी आवाजात बोला. मी मोठ्याने बोललो नाही तरी चालेल पण तुम्हाला खूप मोठ्या आवाजात बोलले पाहिजे. आमचे तर मनच निराळ्या तऱ्हेचे आहे ना!

आता अशा एकांत जागी जाल तर तेथे हा त्रिमंत्र खूप मोठ्याने म्हणा. नदी-नाल्यांपाशी फिरायला गेले तर तेथे जोराने बोला, डोक्यात घणघणाट होईल असे!

प्रश्नकर्ता : मोठ्याने बोलल्यामुळे जो विस्फोट होतो त्याचा परिणाम सर्वदूर जाणवतो, म्हणून मोठ्याने बोलण्याचे प्रयोजन काय आहे हे लक्षात येत आहे.

दादाश्री : मोठ्याने बोलण्यात खूपच फायदा आहे. कारण जोपर्यंत मोठ्या आवाजात बोलणार नाही, तोपर्यंत मनुष्यांची आतली मशिनरी (अंत:करण) बंद होत नाही. ही गोष्ट प्रत्येक मनुष्यासाठी आहे. आमची तर आतली मशिनरी बंदच असते. पण बाकीचे लोक मोठ्याने बोलले नाहीत तर त्यांची आतली मशिनरी बंद होणार नाही, आणि तोपर्यंत एकत्वाची प्राप्ती होत नाही. म्हणून आम्ही सांगतो की मोठ्या आवाजात बोला. कारण मोठ्याने बोलण्यामुळे मन शांत होते, बुद्धी संपून जाते. आणि जर हळूहळू बोललात, तर मन आत चुळबुळ करत राहते, असे होते की नाही?

प्रश्नकर्ता : हो, होते.

दादाश्री : बुद्धीसुद्धा मधेच येऊन हस्तक्षेप करते, म्हणून आम्ही सांगतो की मोठ्याने बोलले पाहिजे. आणि एकांतात जाल तेव्हा इतक्या मोठ्या आवाजात बोला जणू काही आभाळ उडवून टाकायचे असेल, असे बोला. कारण मोठ्या आवाजात बोलण्याने आत सर्व (सारे अंत:करण) बंद होऊन जाते.

मंत्रानी नाही होत आत्मज्ञान

प्रश्नकर्ता : गुरुने दिलेल्या मंत्राच्या जपामुळे आत्मज्ञान लवकर होते का?

दादाश्री : नाही. पण संसारातील अडचणी कमी होतील, पण जर हे तिन्ही मंत्र (त्रिमंत्र) एकत्र म्हटले तरच.

प्रश्नकर्ता : म्हणजे हे मंत्र अज्ञानता दूर करण्यासाठीच आहेत ना?

दादाश्री : नाही, त्रिमंत्र हे तुमच्या संसारातील अडचणी दूर

करण्यासाठी आहेत, अज्ञानता दूर करण्यासाठी तर मी जे आत्मज्ञान तुम्हाला दिले आहे (ज्ञानविधीद्वारे), ते आहे.

त्रिमंत्राने सुळाचा घाव सुईसारखा वाटतो

ज्ञानी पुरुष उगाच मेहनत करायला लावत नाहीत. ते कमीत कमी मेहनत करवितात, म्हणून तुम्हाला हे त्रिमंत्र सकाळ संध्याकाळ पाच-पाच वेळा म्हणण्यास सांगितले आहे.

हे त्रिमंत्र कशासाठी म्हणण्यायोग्य आहेत, तर ज्ञान घेतल्यानंतर तुम्ही तर शुद्धात्मा झालात, पण शेजारी कोण राहिले ? चंदुभाऊ (वाचकानी चंदुभाऊच्या जागी स्वत:चे नाव समजावे) आता चंदुभाऊला काही अडचण आली म्हणजे आपण म्हणायचे की 'चंदुभाऊ, एक वेळा हे तीन मंत्र म्हणा ना, काही अडचण असेल तर याच्याने कमी होईल.' कारण चंदुभाऊ संसार व्यवहारात आहेत, त्यांना लक्ष्मी, देणेघेणे हे सर्वच आहे, सगळ्याच प्रकारच्या व्यवहारात आहे. हे तीन मंत्र बोलण्याने येणाऱ्या अडचणी कमी होतील. तरी पण अडचणी आपल्या नैमित्तिक प्रभाव दाखवतील पण एवढा मोठा दगड लागणार असेल तो खड्यासारखा लागतो. म्हणून हा त्रिमंत्र येथे दिला आहे.

कोणते विघ्न येणार असेल, तर हा त्रिमंत्र अर्धा तास, एक तासापर्यंत बोलावा. एक अख्खा गुणस्थान पूर्ण करा (एक गुणस्थान अठ्ठेचाळीस मिनीटाचे असते). नाही तर दररोज हे त्रिमंत्र पाच वेळा म्हणा, पण हे सर्व मंत्र एकत्र म्हणा आणि सोबत सच्चिदानंद सुद्धा म्हणा. सच्चिदानंदामध्ये सर्व लोकांचे मंत्र येतात!

या त्रिमंत्राचे रहस्य हे आहे की तुमच्या सर्व सांसारिक अडचणींचा नाश होतो. तुम्ही रोज सकाळी बोललात तर संसारातील साऱ्या अडचणी दूर होतात. तुम्हाला (त्रिमंत्र) बोलण्यासाठी पुस्तक पाहिजे असेल तर एक पुस्तक देतो, त्यात हा त्रिमंत्र लिहिला आहे, ते पुस्तक येथून घेऊन जा.

त्रिमंत्र बोलण्याने दुसरी नवी पापे बांधली जात नाहीत, इकडे-तिकडे चुकीच्या मार्गावर भटकणे होत नाही, बस इतकेच, आणि जुनी कर्मे संपत जातात.

हा त्रिमंत्र तर असा आहे, की समजल्याशिवाय बोलला तरी फायदा होतो आणि समजून-उमजून बोलला तरी फायदा होतो, परंतु समजून बोलणाऱ्याला अधिक फायदा होतो आणि न समजणाऱ्याला तोंडाने बोलण्याइतकाच फायदा होतो. फक्त हे टेपरेकॉर्ड (मशीन) बोलते ना, त्याला फायदा होत नाही, पण ज्याच्यात आत्मा आहे, तो बोलला तर त्याला फायदा होईलच.

हे जग शब्दांनीच उत्पन्न झाले आहे. उत्तम व्यक्तीचे शब्द बोलण्याने तुमचे कल्याण होईल अणि वाईट व्यक्तीचे शब्द बोलण्याने नुकसान होईल. म्हणून हे सर्व समजून घेतले.

लक्ष्य तर असावे मोक्षाचेच

काही विचारायचे असेल तर विचारा. हो, येथे सर्व काही विचारु शकता, मोक्षाला जायचे आहे ना? मात्र मोक्षाला जाता येईल या साठी जे काही विचारायचे असेल ते सर्व विचारू शकता. मनाचे समाधान झाले तर मोक्षाला जाता येईल ना? त्याशिवाय मोक्षाला कसे जाता येईल? भगवंताची शास्त्रे तर आहेत सर्व, पण शास्त्रे समजली पाहिजे ना? अनुभवी ज्ञानी पुरुषाशिवाय ती समजणारही नाहीत, आणि उलट चुकीच्या मार्गावर चालू लागेल.

प्रश्नकर्ता : नवकार मंत्राचा जप कोणते लक्ष्य ठेऊन केला पाहिजे?

दादाश्री : तो तर केवळ मोक्षाचे लक्ष्य ठेवूनच केला पाहिजे. दुसरे कोणतेही लक्ष्य असता कामा नये. 'माझ्या मोक्षासाठी मी करत आहे' अशा मोक्षाच्या हेतूने कराल तर सर्व प्राप्त होईल. आणि सुखाच्या हेतूने कराल तर फक्त सुख प्राप्त होईल, मोक्षाची प्राप्ती होणार नाही.

नवकार मंत्र तर मोक्षासाठी मदत करणारा आहे. नवकार मंत्र व्यवहाराने आहे, निश्चयाने नाही.

हा नवकार मंत्र का भजावा? तर हे पंच परमेष्टि भगवंतच मोक्षाचे साधन आहेत. ही पाचही सर्वश्रेष्ट पदे आहेत. हेच तुझे ध्येय ठेव. यांचीच भजना कर. यांच्याजवळच बसून रहा आणि मरायचे असेल तरी तेथेच मर. हो, इतर कुठे मरू नकोस. माथी पडायचे असेल तर यांच्याच माथी पड. नाही तर अकर्मींच्या माथी पडलो तर कुठल्या कुठे जाऊ?

मंत्र देणाऱ्याची योग्यता

प्रश्नकर्ता : आजच्या युगात मंत्र साधना शीघ्र फळ का देत नाही? मंत्रात क्षती आहे की साधकाची असमर्थता आहे?

दादाश्री : मंत्रात क्षती नाही, परंतु मंत्राच्या व्यवस्थेत क्षती आहे. सर्व मंत्र निष्पक्षपाती असायला हवेत, पक्षपाती मंत्र फळ देणार नाहीत. निष्पक्षपाती मंत्र एकत्र असले पाहिजेत, कारण मन स्वतःच निष्पक्षता शोधत आहे, तरच त्याला शांती मिळेल. भगवंत निष्पक्षपाती असतात. म्हणून मंत्राची साधना तर तेव्हाच फळ देईल जेव्हा तो मंत्र देणारा शीलवान असेल. मंत्र देणारे असे-तसे (बिन योग्यतेचे) नसावेत. लोकपूज्य असले पाहिजेत. लोकांच्या हृदयात विराजमान झालेले हवेत.

तर मंत्राने आत्मशुद्धी शक्य आहे?

प्रश्नकर्ता : संसारात नवकार मंत्र साथ देतो का नाही?

दादाश्री : नवकार मंत्र साथ देईलच ना! ती तर चांगली गोष्ट आहे.

प्रश्नकर्ता : ते म्हणण्याने हळूहळू आत्म्याची शुद्धी होते का?

दादाश्री : पण आपल्याला आत्म्याची शुद्धी करायची नाही. आत्मा तर शुद्धच आहे. नवकार मंत्र तर उत्तम माणसांना नमस्कार केल्याने, दर्शन केल्याने तुम्हाला उंचीवर नेतो, परंतु जर समजून बोललात तर!

म्हणून नवकार मंत्राचा अर्थ समजून घ्यावा लागेल. पोपट राम राम बोलतो, म्हणून काय तो रामाला समजू शकेल? पोपट 'राम राम' नाही का बोलत? तसेच हे लोक नवकार मंत्र बोलतात. त्याला काय अर्थ? नवकार मंत्र तर ज्ञानी पुरुषांकडून समजून घेतला पाहिजे.

कोणत्या समजुतीने नवकाराची भजना करावी?

नवकार मंत्र काय आहे, हे समजणारे किती असतील? नाही तर हा नवकार मंत्र तर असा मंत्र आहे की एकदाच जरी नवकार मंत्र म्हटला तरी त्याचे फळ येणाऱ्या कित्येक दिवसांपर्यंत मिळत राहते. म्हणजे ज्यापासून रक्षण मिळते, असे नवकार मंत्राचे फळ आहे, पण कोणीही एकदासुद्धा नवकार मंत्र खऱ्या रूपात समजून म्हटला नाही. हे तर केवळ जप जपत राहतात, पण खरा जप कोणी जपलाच नाही ना!

नवकार मंत्र तुम्हाला म्हणता तरी कुठे येतो? असेच आपले बोलत राहता! नवकार मंत्र बोलणाऱ्याला चिंता ग्रासत नाही. नवकार मंत्र इतका सुंदर आहे की फक्त चिंताच नाही, परंतु होणारा क्लेशसुद्धा निघून जातो त्याच्या घरातून. पण बोलताच येत नाही ना! जर बोलता आले असते तर असे झालेच नसते!

कोणी पण नवकार मंत्र दिला आणि आपण बोलू लागलो त्याला अर्थ नाही.

प्रश्नकर्ता : दादाजी, आम्ही तर आपणाकडूनच घेणार.

दादाश्री : लायसन्सवाले दुकान असेल तेथून घेतला तर चालेल, जर बिन लायसन्सवाल्याकडून घेतला तर काय होईल? तो खोटा, नकली माल देईल. शब्द तसेच्या तसेच असतील पण माल नकली असेल. तुम्हाला नकली माल पसंत आहे की असली माल पसंत आहे?

नवकार मंत्र समजून बोलला पाहिजे, समजून बोलल्यावर सर्व भगवंतांना पोहोचेल आणि आपला नमस्कार त्वरित स्वीकार होईल.

ह्या 'दादा भगवान' थ्रु (मार्फत) बोलल्यावर पोहोचतोच आणि फळप्राप्ती होते! हे तर पहिल्या वर्षी व्यापार केला आणि इतकी फळप्राप्ती झाली, तर दहा वर्षे व्यापार चालू राहिल्या वर? दुकानाचा जम किती बसेल?

'नमो अरिहंताणं' म्हटल्याबरोबरच सीमंधर स्वामी नजरेसमोर यायला हवेत. नंतर 'नमो सिद्धाणं' म्हणताना ते दिसणार नाहीत परंतु तेव्हा लक्षात हे ठेवावे की मी अनंत ज्ञानवाला आहे, मी अनंत दर्शनवाला आहे (केवलज्ञान, केवळदर्शन तेच परम ज्योतिस्वरूप भगवंत आहेत.) हे गुण लक्षात ठेवावे. 'नमो आयरियाणं' ते आचार्य भगवंत जे स्वत: आचार पालन करतात आणि दुसऱ्यांकडून पालन करवून घेतात, हे सर्व लक्षात राहिले पाहिजे.

प्राप्त करविते यथार्थ फळ

हे सर्व नवकार मंत्र भजतात, तर एक तर त्याचे प्राकृतिक फळ येईल, भौतिक फळ सुंदर येईल. पण मी तर ह्या सगळ्यांकडून 'प्रत्यक्ष दादा भगवानांच्या साक्षीने, वर्तमानात महाविदेह क्षेत्रात विचारणारे...' (नमस्कार विधी) बोलवून घेतो ना, ते नमस्कार ह्या नवकार मंत्रातूनच घेतले आहेत. हे जे नमस्कार बोलवून घेतो, ते एक्जॅक्ट त्यांनाच पोहोचतात आणि लगेचच त्याचे एक्जेक्ट (यथार्थ) फळ मिळते. आणि नवकार मंत्राचे फळ तर जेव्हा येईल तेव्हा खरे!

लाखो लोक हा नवकार मंत्र बोलतात, तो कोणाला पोहचतो? निसर्गाचा नियम असा आहे की, ज्याचा असेल त्यालाच पोहोचतो, परंतु खऱ्या भावाने बोलाल तर.

तेव्हा कोणाचे निदिध्यासन करावे?

प्रश्नकर्ता : त्रिमंत्र बोलताना प्रत्येक ओळीपाशी कोणाचे निदिध्यासन करावे, ते विस्तारानी सांगा.

दादाश्री : अध्यात्माच्या बाबतीत तुम्हाला कोणावर प्रेम वाटले आहे का? तुम्हाला कोणावर प्रेमाचे भरते आले आहे? कोणावर आले आहे?

प्रश्नकर्ता : आपल्यावरच, दादा.

दादाश्री : तर त्यांचेच ध्यान करा. ज्याच्यावर प्रेमाचे भरते येते ना, त्यांचेच ध्यान करावे.

उपयोगपूर्वक केल्याने फळ पुरेपूर

लोकांनी नवकार मंत्र तर आपापल्या भाषेत घेतला. महावीर भगवानांनी असे सांगितले होते की, याला कोणत्याही प्राकृत भाषेत घेऊ नका, अर्धमागधी भाषेतच राहू द्या. त्याचा या लोकांनी काय अर्थ घेतला की, प्रतिक्रमण अर्धमागधी भाषेतच राहू दिले आणि ह्या मंत्राच्या शब्दांचे अर्थ काढू लागले! प्रतिक्रमणात तर 'क्रमण' आहे आणि हा तर मंत्र आहे. प्रतिक्रमण हे जर यथार्थपणे समजता आले नाही तर ते (एकीकडे) शिव्या देत राहतील आणि (दुसरीकडे) त्याचे प्रतिक्रमण करत राहतील.

मूळ अर्थ समजत नाही आणि कसे-कसे दुराग्रह धरून बोलतात. हा त्रिमंत्र आहे, हा त्रिमंत्र अगदी वेड्या माणसानेही म्हटले तरी त्याला फळ मिळेल. पण तरीसुद्धा त्याचा अर्थ समजून म्हणाल तर योग्य होईल!

हा नवकार मंत्र सुद्धा भगवानांच्या काळापासून आहे आणि अगदी खरे आहे, परंतु नवकार मंत्र समजला तर ना? अर्थ समजत नाही आणि असेच गात राहतात. त्यामुळे त्याचा जसा लाभ मिळायला हवा तसा मिळत नाही. पण तरी ते खाली घसरत नाहीत, ही चांगली गोष्ट आहे. जिथे नवकार मंत्र असेल तेथे चिंता का असावी? चिंता नसेल तरच त्याला नवकार मंत्र म्हणायचा. पण आता नवकार मंत्र तरी काय करणार बिचारा? आराधना करणाराच जिथे वाकडा!

ती एक म्हण आहे ना की 'माळ बिचारी काय कारणार, जपणाराच कपूत?! असे आहे ना?

हा मंत्र सगळेच बोलतात, त्यातले किती जण उपयोगपूर्वक बोलतात, हे जरा विचारून या? माळ जपतात, तेव्हा किती जण उपयोगपूर्वक जपतात? मग लवकर आटोपण्यासाठी पळ मणी, मणी आला; पळ मणी, मणी आला' असे करतात. आणि म्हणून पिशव्या तर बनवल्या. उघडपणे तर घोटाळा करू शकत नाही ना?

भगवंतांनी काय सांगितले आहे की, 'तू जे काही करशील, माळ जपशील, नवकार मंत्र बोलशील, ते उपयोगपूर्वक करशील तर त्याचे फळ मिळेल. आणि जर समजल्याशिवायच केलेस तर 'काच' घेऊनच घरी जाशील, अस्सल हीरा तुझ्या हाती लागणारच नाही. उपयोगपूर्वक करणाऱ्याला हीरा आणि उपयोगपूर्वक न करणाऱ्याला काच. आणि आज उपयोगपूर्वक करणारे किती आहेत, त्याचा तुम्हीच शोध घ्या!

द्रव्यपूजा आणि भावपूजा करणाऱ्यांसाठी

हे साधू-आचार्य विचारतात की, हा नवकार मंत्र आणि इतर मंत्र एकत्र बोलण्याचे कारण काय? फक्त नवकार मंत्र बोलला तर काय हरकत आहे? मी म्हटले, 'जैन लोक फक्त नवकार मंत्र नाही बोलू शकत, फक्त नवकार मंत्र कोण बोलू शकतो? जे त्यागी आहेत, ज्याला जगाशी काही देणेघेणे नाही, मुलींची लग्ने करायची नाहीत, मुलांचे लग्न करायचे नाहीत, ते फक्त नवकार बोलू शकतात.'

लोक दुहेरी हेतूने मंत्र बोलतात. जे भावपूजावाले आहेत ते प्रगतिसाठी (मंत्र) बोलतात, आणि दुसरे लोक या संसारातील ज्या अडचणी आहेत त्या कमी व्हाव्यात यासाठी बोलतात. म्हणजे जे सांसारिक अडचणीवाले आहेत त्या सर्वांना देवतांची कृपा पाहिजे. म्हणून जे फक्त भावपूजा करतात, द्रव्यपूजा करत नाहीत, ते फक्त हा एकच मंत्र बोलू शकतात. आणि जे द्रव्यपूजा आणि भावपूजा दोन्ही करतात, त्यांनी सर्व मंत्र एकत्र बोलले पाहिजेत.

मूर्तिरूपी भगवंत द्रव्य भगवंत आहेत - द्रव्य महावीर आहेत आणि हे आत भाव महावीर आहेत. त्यांना तर आम्हीसुद्धा नमस्कार करतो.

मनाला तर करतो मंत्र

जोपर्यंत मन आहे, तोपर्यंत मंत्राची आवश्यकता आहे आणि मन शेवटपर्यंत राहणार आहे. शरीर आहे तोपर्यंत मन आहे. मंत्र इटसेल्फ (स्वयं) म्हणतो की मनाला तर करायचे असेल तर मंत्र म्हणा. हो, मनाला खुश करण्यासाठी हा सुंदर मार्ग आहे.

त्याची रचनाच इतकी सुंदर, पद्धतशीर आहे की तुम्ही मंत्र म्हणाल तर त्याचे फळ प्राप्त झाल्याशिवाय राहणार नाही.

त्रिमंत्राची भजना कोठेही

प्रश्नकर्ता : त्रिमंत्र मानसिक रीत्या कोणत्याही वेळी आणि कोणत्याही जागी म्हणू शकतो का?

दादाश्री : नक्कीच, कोणत्याही वेळी म्हणू शकतो. त्रिमंत्र तर संडासातसुद्धा म्हणू शकतो, पण असे म्हटल्याने लोक दुरुपयोग करतील आणि मग ते संडासातच बोलत राहतील. एखादे दिवशी काही अडचण असेल आणि वेळ मिळाला नाही, तर संडासात बोललो तर ती गोष्ट वेगळी आहे. पण मग लोक या विधानाचा उलटा अर्थ घेतील, म्हणून अशा लोकांसाठी नियम ठेवावे लागतात, पण तरीही आम्ही कोणतेही नियम ठेवत नाही.

नवकार मंत्राचा सर्जनकर्ता कोण?

प्रश्नकर्ता : नवकार मंत्राचे सर्जनकर्ता कोण?

दादाश्री : हा काही आजचा प्रोजेक्ट नाही. हा तर पूर्वीपासूनचाच आहे, परंतु दुसऱ्या रूपात होता. दुसऱ्या रूपात म्हणजे भाषेत फक्त फरक असेल, परंतु अर्थ तर तो आणि तोच चालत आला आहे.

त्रिमंत्रात कोणी मॉनिटर नाही

प्रश्नकर्ता : या सगळ्या मंत्रांमध्ये कोणी अग्रेसर, मॉनिटर तर असेल ना?

दादाश्री : कोणीच मॉनिटर नाही. मंत्रामध्ये मॉनिटर नसतो. मॉनिटर तर, लोक आपापला मॉनिटर ठरवून पुढे करतात की हा 'माझा मॉनिटर.'

प्रश्नकर्ता : परंतु जर मी सगळ्यांना सांगितले की 'तुम्ही माझे काम करा', दुसऱ्यांना सांगितले की, 'तुम्ही माझे काम करा' तर माझे काम कोण करील?

दादाश्री : जेथे निष्पक्षपाती स्वभाव असतो तेथे सर्वजण काम करण्यास तयार असतात, सर्वच्या सर्व! एका पक्षाचे झाले तर दुसरे लोक लगेच विरोधी म्हणून समोर उभे राहतात, परंतु निष्पक्षता असेल तर सर्वच काम करण्यासाठी तयार होतात, कारण ते खूपच नोबल(मोठ्या मनाचे) असतात. हे तर आपणच आपल्या संकुचिततेमुळे त्यांना संकुचित बनवतो. निष्पक्षतेमुळे सर्व कामे होतात. येथे तर कधीच अडचण आली नाही. आमच्या येथे चाळीस हजार माणसे हा त्रिमंत्र बोलतात, कोणालाही कुठलीही अडचण आली नाही. जरासुद्धा अडचण येत नाही.

काम करील असे हे औषध

प्रश्नकर्ता : तीन मंत्र एकत्र बोलले तर उत्तम. धर्माचा समभाव आणि सद्भावासाठी ही चांगली गोष्ट आहे.

दादाश्री : त्यामध्ये औषध निहित असते, काम करील असे.

ज्यांना मुलींची लग्ने करायची आहेत, मुलांचे लग्न करायचे आहेत, सांसारिक जबाबदारी आणि कर्तव्ये पार पाडायची आहेत, त्यांनी सर्व

मंत्र बोलावे! अरे, तू निष्पक्षपाती मंत्र बोल ना! पक्षपातामध्ये का पडतोस?

हा नवकार मंत्र कोणाच्या मालकीचा आहे का? नवकार मंत्र तर जो भजेल त्याचा आहे! जो मनुष्य पुनर्जन्माला समजू लागला आहे त्याच्यासाठी हा उपयोगी आहे. ज्यांना पुनर्जन्म समजत नाही त्यांच्यासाठी काही उपयोगाचा नाही. हिंदुस्तानातील लोकांसाठी हा मंत्र उपयोगी आहे.

सर्व मंत्र क्रमिक आहेत

प्रश्नकर्ता : हा जो नवकार मंत्र आहे, तो क्रमिक (मार्गाचा) मंत्र आहे ना?

दादाश्री : हो, क्रमिक आहे.

प्रश्नकर्ता : तर मग येथे अक्रम मार्गात त्याला इतके स्थान का देण्यात आले आहे?

दादाश्री : त्याचे स्थान तर व्यावहारिक रीत्या आहे. आता तुम्ही व्यवहारात जगत आहात ना? आणि व्यवहार शुद्ध करायचा आहे ना? तर हा मंत्र तुम्हाला व्यवहारात अडचण येऊ देणार नाही. तुम्हाला जर व्यवहारात अडचणी येत असतील तर ह्या मंत्राने सर्व अडचणी कमी होतील.

यासाठीच तुम्हाला या मंत्राचे गुपित सांगितले. आता याहून पुढे विशेष काही समजण्याची गरज भासत नाही ना?!

❖❖❖❖❖

संपर्क सूत्र

दादा भगवान परिवार

अडालज : **त्रिमंदिर**, सीमंधर सिटी, अहमदाबाद-कलोल हाईवे,
पोस्ट : अडालज, जि.-गांधीनगर, गुजरात - 382421
फोन : 9328661166, 9328661177
E-mail : info@dadabhagwan.org

मुंबई : **त्रिमंदिर,** ऋषिवन, काजुपाडा, बोरिवली (E)
फोन : 9323528901

दिल्ली	9810098564	**बेंगलूर**	9590979099
कोलकता	9830080820	**हैदराबाद**	9885058771
चेन्नई	7200740000	**पूणे**	7218473468
जयपुर	8890357990	**जलंधर**	9814063043
भोपाल	6354602399	**चंडीगढ**	9780732237
इन्दौर	6354602400	**कानपुर**	9452525981
रायपुर	9329644433	**सांगली**	9423870798
पटना	7352723132	**भुवनेश्वर**	8763073111
अमरावती	9422915064	**वाराणसी**	9795228541

U.S.A. : **DBVI Tel. :** +1 877-505-DADA (3232),
Email : info@us.dadabhagwan.org

U.K. : +44 330-111-DADA (3232)

Kenya : +254 722 722 063

UAE : +971 557316937

Dubai : +971 501364530

Australia : +61 421127947

New Zealand : +64 21 0376434

Singapore : +65 81129229

www.dadabhagwan.org

त्रिमंत्र

नमो अरिहंताणं
नमो सिद्धाणं
नमो आयरियाणं
नमो उवज्झायाणं
नमो लोए सव्वसाहूणं
एसो पंच नमुक्कारो,
सव्व पावप्पणासणो
मंगलाणं च सव्वेसिं,
पढमं हवई मंगलम् ॥ १ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ २ ॥
ॐ नमः शिवाय ॥ ३ ॥
जय सच्चिदानंद

dadabhagwan.org

ISBN 978-93-86321-05-3
9 789386 321053
Printed in India
Price ₹10